

ντέφι

19
1500 ΔΡΧ.

περιοδικό για το τραγούδι

κι όλα τ'άλλα

Μαρίκα Νίνου
Κώστας Καπλάνης
ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΟΥΚΑΣ
Ένας ψάλτης
με κλαρίνο
Ι.Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ
Γερά και κοσμικά

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Jim Karras - Έλληνες μουσικοί στην Αμερική
Φινλανδικές Ρεμπέτικες κομπανίες
Το Ισραήλ τραγουδάει ελληνικά

ΜΑΝΩΛΗΣ Ο "ΥΠΑΡΧΩ"

Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Ποίηση και τραγούδι του Τάκη Σιμώτα

ΟΤΑΝ ΘΑ ΛΑΜΨΗ
ΠΑΛΙΝ Η ΑΣΤΡΑΠΗ!..

ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ του Ράλλη Κοψίδη

Ντίνος Χριστιανόπουλος

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ

Κωνσταντινούπολη - Σεπτεμβριανά του Στέλιου Ελληνιάδη

Χρυσό Κλαρίνο

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΥΤΟΚΕΝΤΡΑΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

 ντέφι

Χρυσό κλαρίνο

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

Χορεύοντας στ' αστέρια

Κυκλοφορεί τον Δεκέμβριο

ΝΤΈΦΙ

Είμαστε ακόμα ζωντανοί...

Γραφείο Έκδοσης
Σόλωνος 85 - Αθήνα 106 79
τηλ.: 3629 569
Φαξ: 3641 334

Εκδότης
Σωτήρης Νικολακόπουλος
Υπεύθυνος Σύνταξης
Στέλιος Ελληνιάδης
Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Νίκος Ζουρνατζίδης
Βασίλης Κατσιφής
Ιωάννα Κλειάσιου
Νίκος Κόλλιας
Γιώργος Κοντογιάννης
Ράλλης Κοψίδης
Τάκης Σιμώτας
Γιάννης Χατζηφώτης
Ντίνος Χριστιανόπουλος
Γρηγόρης Ψαριανός
Ιδιοκτησία

Χ.Ελληνιάδου και Σια Ε.Ε.
Νομική Σύμβουλος
Βάσω Διαμαντοπούλου
Καλλιτεχνική Επιμέλεια

Ιωάννα Κλειάσιου
Φωτογραφίες
Σ.Ε. - Αρχείο Ντέφι
Θεσσαλονίκη
Νίκος Θεοδωράκης
Rock 100
Π. Μελά 15 & Τσιμισκή
τηλ.: 031-265708

Διορθώσεις
Κώστας Βλησίδης
Σελιδοποίηση-μοντάζ
Βιβλιοσυνεργατική
Φειδίου 18, τηλ.: 3844 332
Εκτύπωση
Πέτρος Μπάρμπης
Γερανίου 24

Τεύχος 19, έτος 14ο
Νοέμβρης-Δεκέμβρης 1995
Τιμή δρχ. 1.500

Ο πίνακας του εξωφύλλου είναι
έργο του Πάνου Παπανάκου
"Μπουζουξίδικο στον Πολύγυρο" '70

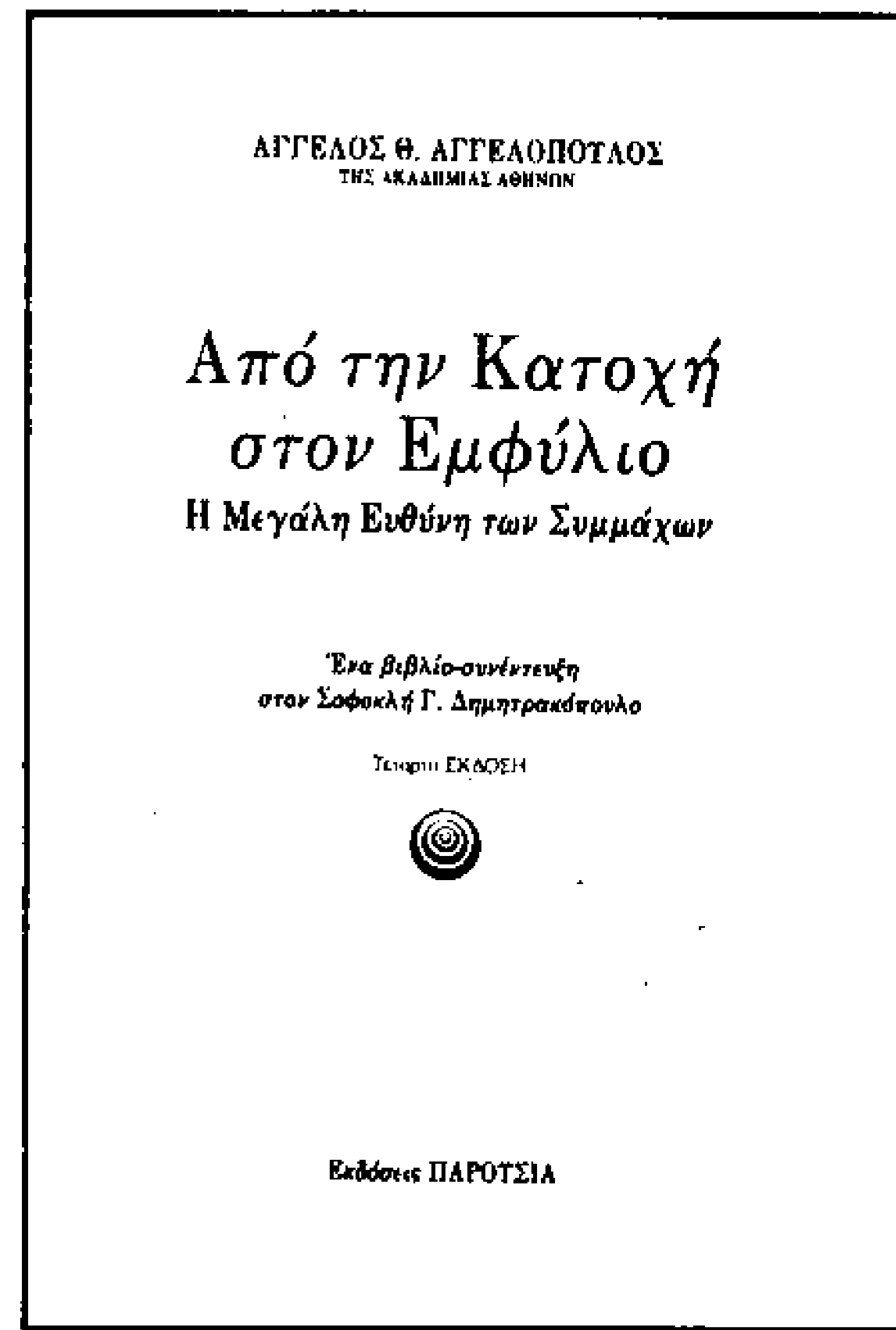
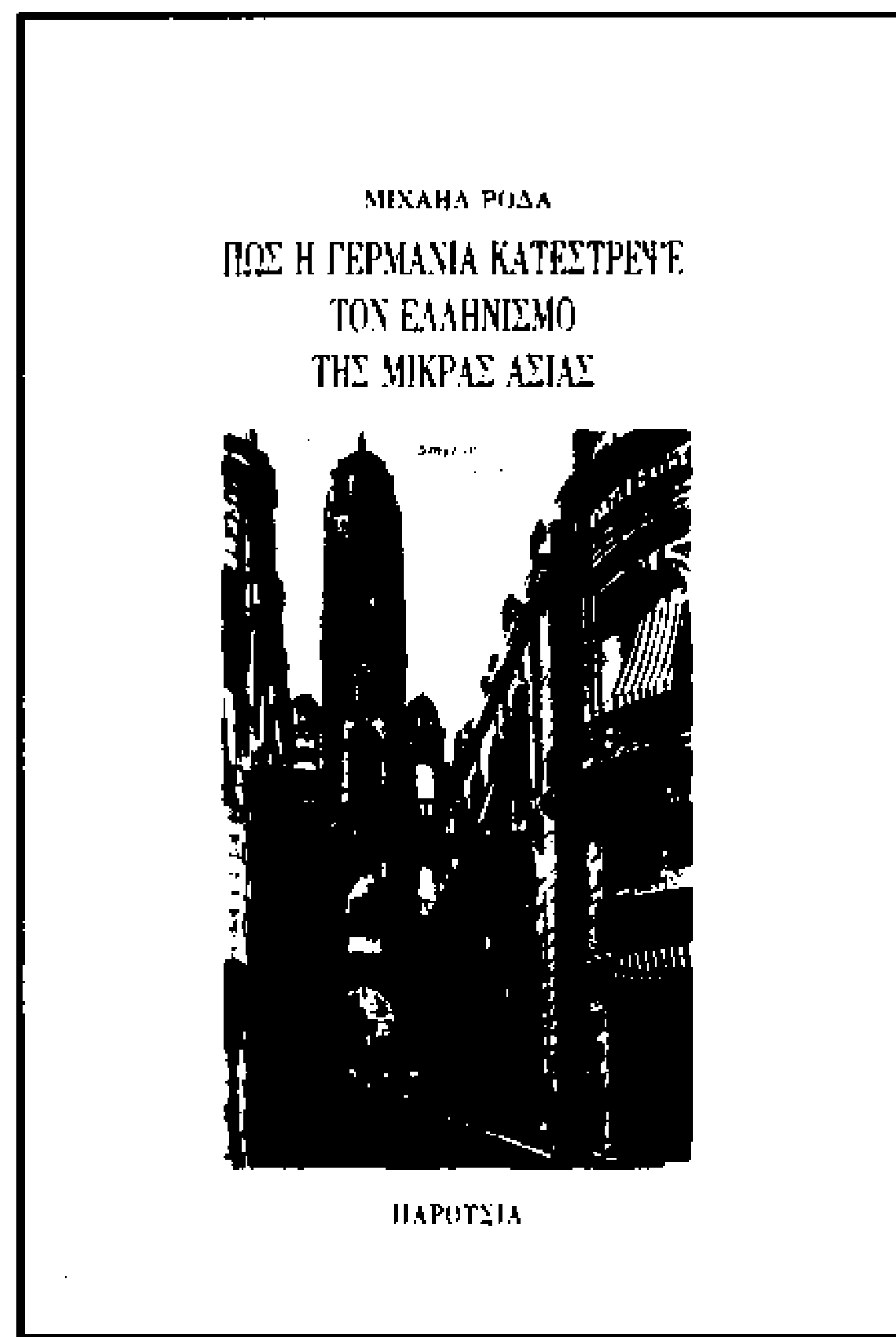
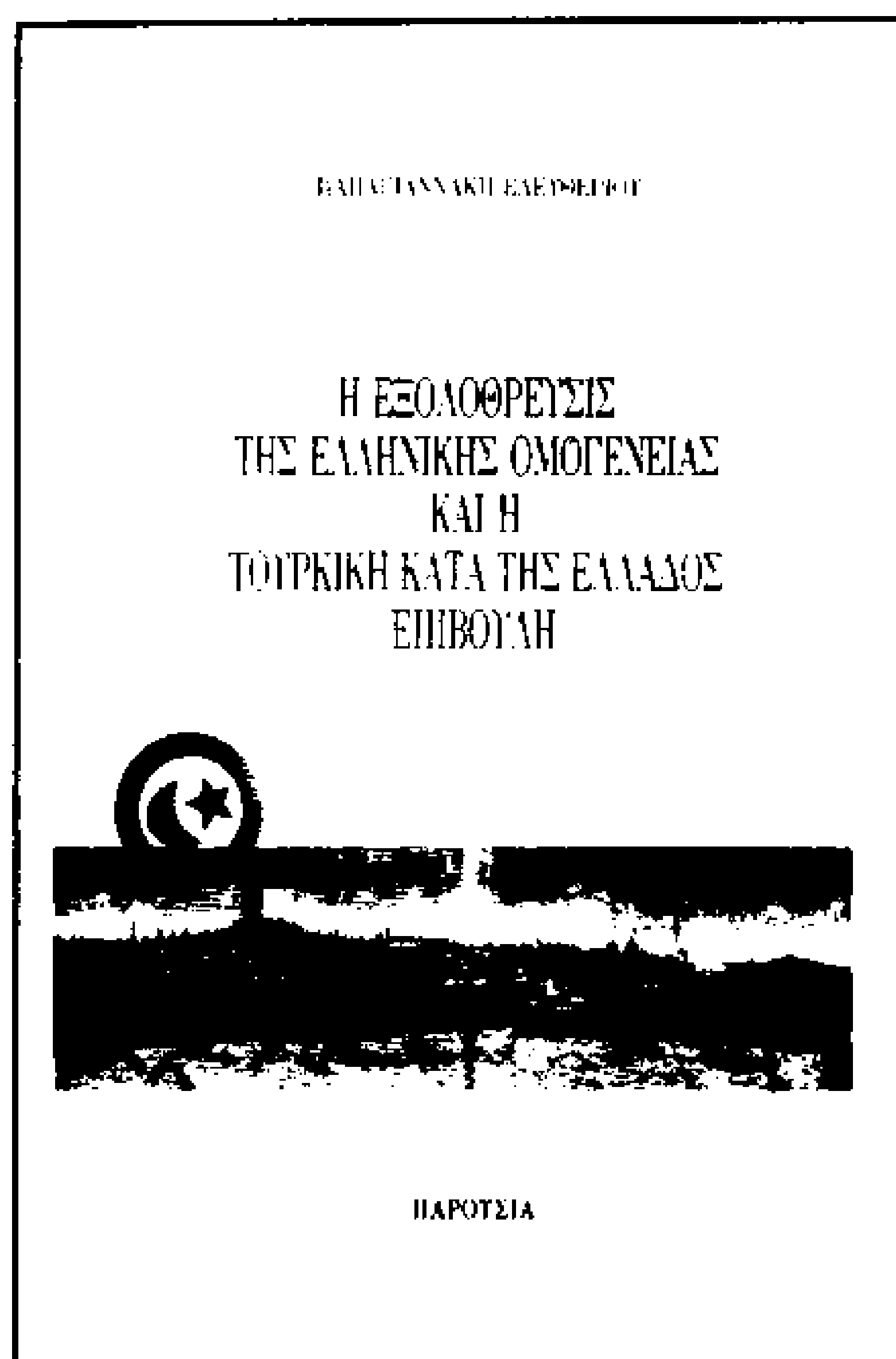
Πολλά πράγματα άλλαξαν τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, στην Ελλάδα. Και ίσως, το σπουδαιότερο είναι ότι ο απλός πολίτης βρέθηκε να σύρεται από πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς που, μέχρι πριν από λίγα ακόμα χρόνια, αποδοκιμάζονταν απ' την κοινωνία ή από μεγάλες ομάδες της που επηρέαζαν το σύνολο και λειτουργούσαν ανασχετικά.

Η αποδυνάμωση του αριστερού δημοκρατικού κινήματος, η αυξανόμενη ανυποληψία μεγάλης μερίδας των εκλεγμένων αντιπροσώπων του λαού, ακόμη κι αυτών με πρότερο έντιμο βίο, και η σύμπλευσή τους με τα "διαπλεκόμενα" κυκλώματα, η εξάπλωση της διαφθοράς μεταξύ των δημοσίων λειτουργών, η συγκέντρωση και άσκηση εξουσίας, πέρα και πάνω από τους νόμους και τους δημοκρατικούς θεσμούς, από το σύμπλεγμα των επιχειρηματιών-εκδοτών, η υποβάθμιση της παιδείας και της δικαιοσύνης, η περιθωριοποίηση των λαϊκών στρωμάτων και η απομάκρυνσή τους απ' τα κέντρα λήψης των αποφάσεων, η παραεξουσία, η εξάπλωση του οργανωμένου εγκλήματος, η συστηματική παραπληροφόρηση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης... αποτελούν μερικά από τα συστατικά στοιχεία της νέας πραγματικότητας και διαμορφώνουν νέους κώδικες συμπεριφοράς. ➡

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	1-2
Σχόλια	3-20
Η Θεσσαλονίκη και το Ρεμπέτικο, του Ντίνου Χριστιανόπουλου	21-31
Διεθνής Ένωση Φίλων της Ελληνικής Μουσικής (Δ.Ε.Φ.Ι)	33-34
Jim Karras, ένας Έλληνας στο Αμέρικα	35-44
Το Ελληνικό Τραγούδι στο Ισραήλ	45-50
Ρεμπέτικες Κομπανίες στη Φινλανδία	51-53
Όταν θα λάμψη πάλιν η αστραπή, του Ράλλη Κοψίδη	54-55
Πολιτιστική Μονοκρατορία του Τραγουδιού, του Τάκη Σιμώτα	56-62
Ιερά και Κοσμικά, του Γιάννη Χατζηφώτη	64-65
Πανελλαδική Κινητοποίηση για το Δημοτικό Τραγούδι	66-70
Θόδωρος Αγαπητός, του Νίκου Κόλλια	71
Ο Μουσικός Θησαυρός του Πόντου, του Νίκου Ζουρνατζίδη	72-74
Βασίλης Σούκας, ένας Ψάλτης με Κλαρίνο, του Βασίλη Κατσιφή	76-77
Οι Τελευταίες Μέρες με τη Μαρίκα Νίνου στο Μπρούκλιν	78-81
Ο Μανώλης ο "Υπάρχω"	82-85
Κωνσταντινούπολη, Σεπτέμβρης 1955, του Στέλιου Ελληνιάδη	86-88
Βιβλιοπαρουσίαση	90-93
Δισκογραφία	94-97
Δισκοπαρουσίαση, των Στέλιου Ελληνιάδη, Ιωάννας Κλειάσιου, Γρηγόρη Ψαριανού	98-102
Επιστολές αναγνωστών	103-104

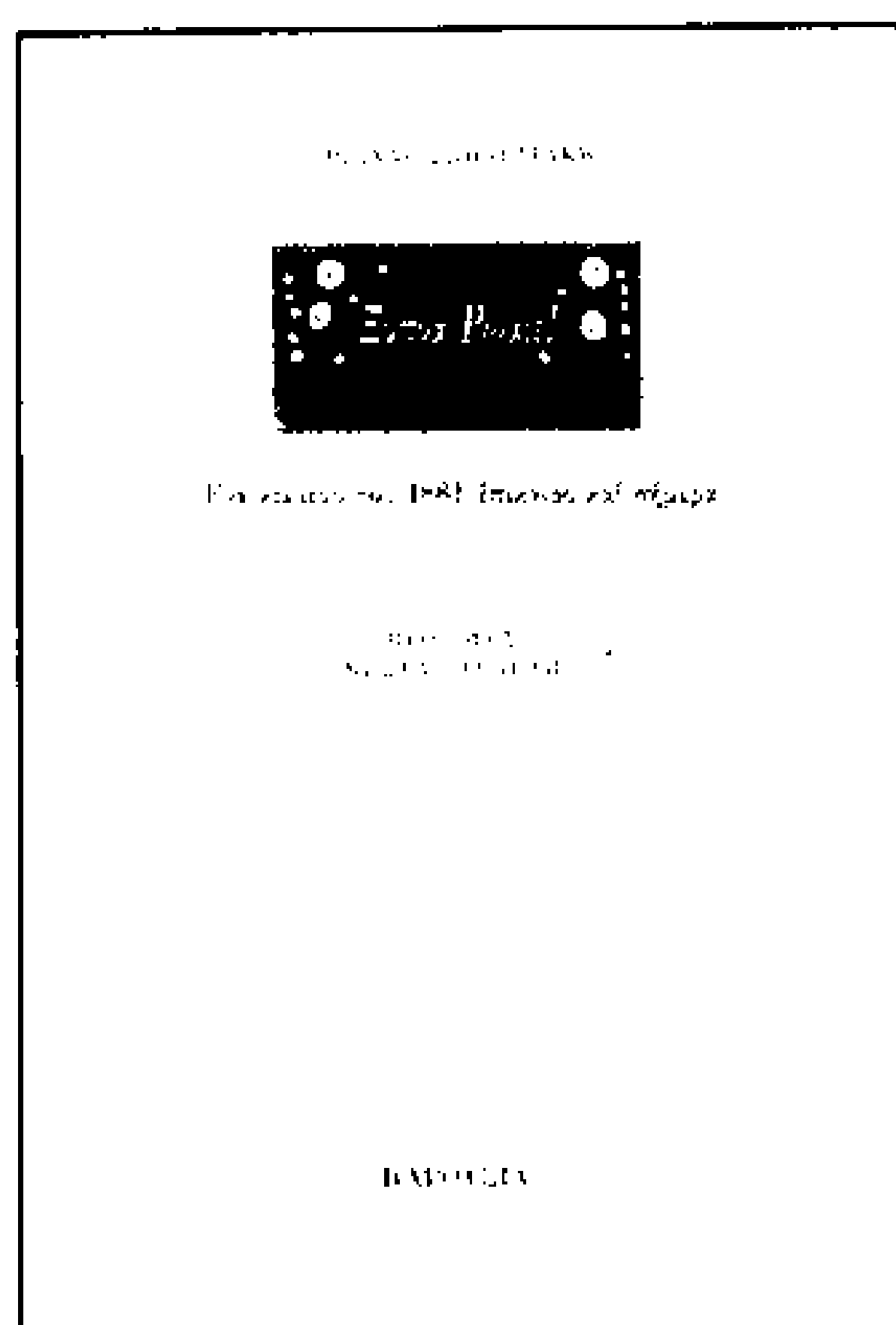
Κυκλοφορούν από τις εκδόσεις ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Ένα ίσως από τα ελάχιστα βιβλία που ασχολούμενο με τό πρόβλημα των Έλληνοτουρκικών σχέσεων έν γένει δίνοντας ιδιαίτερη σημασία και σέ προβλήματα νομικής και στρατηγικής φύσεως, επικεντρώνεται στή διαλεύκανση των αιτίων των ζοφε- ρώνγεγονότων του '55 στήν Κων/πο- λη. Γεγονότα που ακόμη και σήμερα παραμένουν σκοτεινά στή συνείδηση του λαού μας.

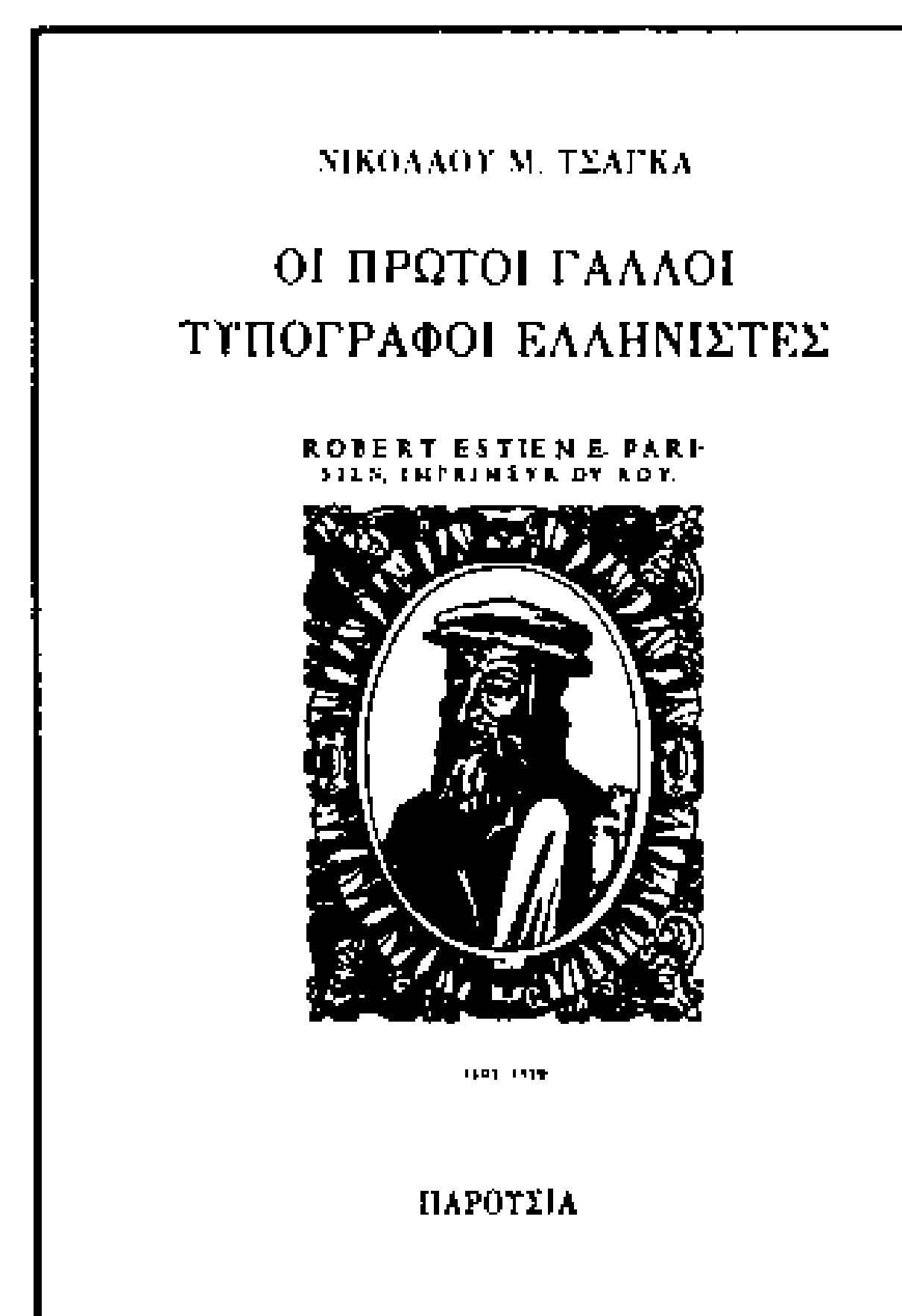
Έάν ήτο δυνατόν, καθ' ήν στιγμήν εύρίσκετο ό Γερμανός στρατηγός είς τήν Μικρασιατικήν παραλίαν, ν' άκούση έκ τής νησιωτικής παραλίας τās άράς και τά άναθέματα των ρα- κένδυτων και πεινασμένων προ- σφύγων, θά έπληροφορεΐτο ότι δύο φυλάς άναθεματίζουν ήμέραν και νύκταν, γονατιστοί και αίμόφυρτοι, τήν ΤΟΥΡΚΙΑΝ και τήν ΓΕΡ- ΜΑΝΙΑΝ.

«Ακόμα δέν έγραψα τό βιβλίό (γιά τήν Έθνική Άντίσταση) που ήθελα και θέλω τόσο πολύ. Όταν άποσυρ- θώ από τίς σημερινές άσχολίες μου, θά γράψω αυτό τό βιβλίό. Τό χρεω- στώ στον έαυτό μου και στήν Ιστο- ρία». Ό Άγγελος Άγγελόπουλος μέ τό βιβλίό αυτό εκπλήρωσε τό καθή- κον του στον έαυτό του και τήν Ιστο- ρία καταθέτωντας ταυτόχρονα μία από τίς σημαντικότερες μαρτυρίες γιά αυτή τήν περίοδο τής Ιστορίας μας.

Ιωάννου Α. Σπηλιωτάκη
Εύνα Ρωμιέ....
Ένα κείμενο του 1881 επίκαιρο
και σήμερα
(Πρόλογος Κώστα Σαρδελή)

Κυκλοφορούν ακόμη:

Νικολάου Μ. Τσάγκα
**Οί πρώτοι Γάλλοι
τυπογράφοι έλληνιστές**

ΔΙΑΘΕΣΗ: Βιβλιοπωλείο ΠΑΡΟΥΣΙΑ Σόλωνος 94, Άθήνα, τηλ.: 3615147

ΜΑΡΙΑ ΒΕΪΝΟΓΛΟΥ

Το Μεγάλο Πλοίο

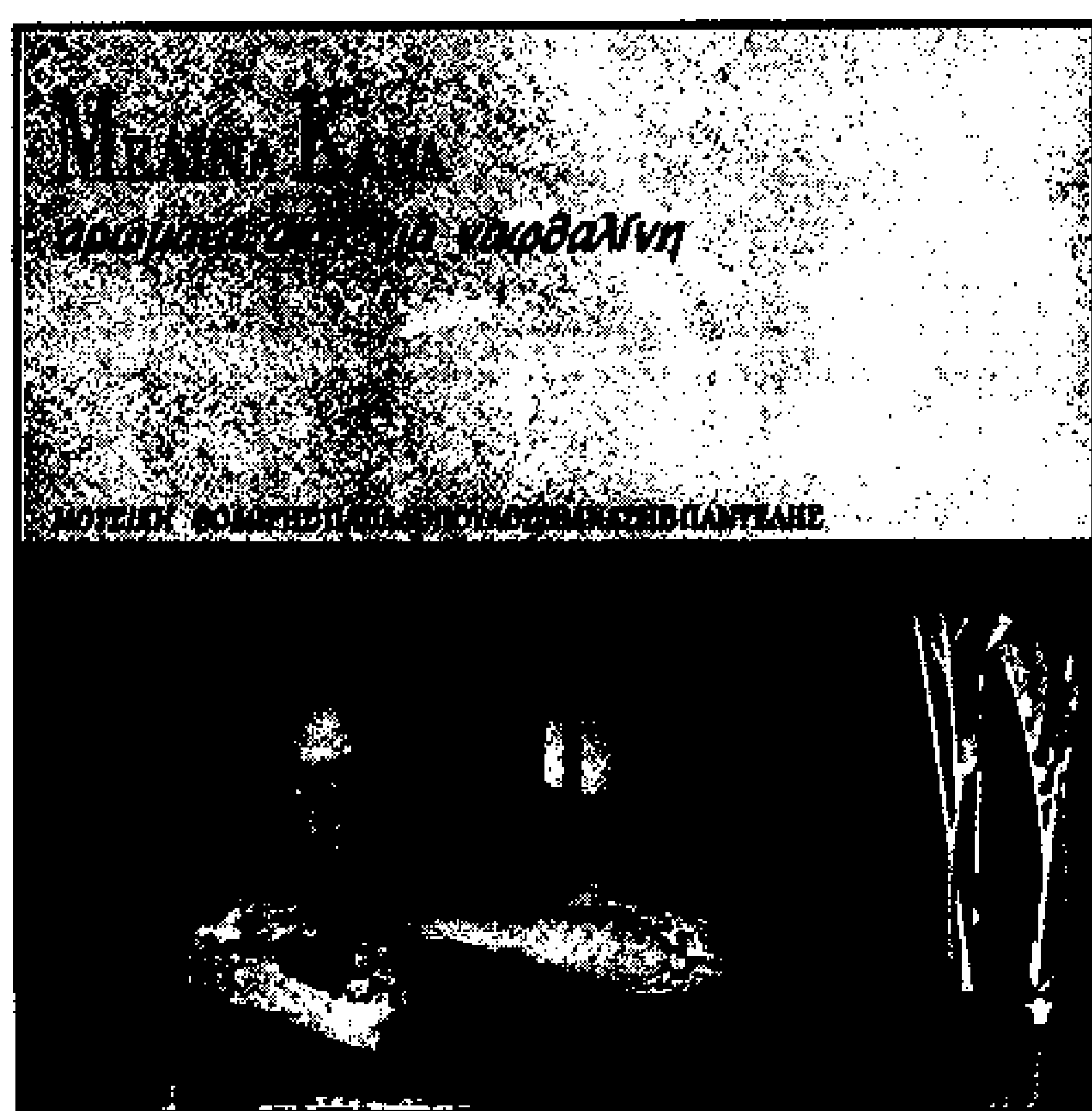
ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΑΝΑΤΟΛΗ

Με ζωγραφιές του Ράλλη Κογίδη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΤΕΦΙ

ΤΟ ΝΕΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΜΙΜΟΣ
ΔΙΑΝΟΜΗ

Α. ΑΛΙΜΟΥ 76 ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ 16452
ΤΗΛ. 99 38 888 FAX : 9935348

ΣΟΦΟΚΛΗ Γ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Όπου υπάρχουν δεν είναι
και τίποτα που κομμάτι
δεν είναι, του οποίου
και είναι το σπλάι του

ΠΑΡΟΥΣΙΑ

ΣΟΦΟΚΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ *Ίστορία καί δημοτικό τραγούδι*

Ένα βιβλίο πού έχει σκοπό, στή δύσκολη εποχή πού ζούμε, νά συμβάλλει στή διατήρηση τῆς ἐθνικῆς μας κληρονομιάς καί ταυτότητας.

Στίς σελίδες τοῦ βιβλίου παρουσιάζεται ἡ ἱστορία τοῦ γένους, ἀπό τήν βυζαντινὴ ἀκόμη περίοδο, μέχρι τό 1945.

Σελίδες 380, τιμή 3.500 δρχ.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ & ΠΟΙΗΜΑΤΑ

12 χαρακτηριστικά τοῦ ζωγράφου Γιώργου Κόρδη πού κοσμοῦν 12 κορυφαίες στιγμές τῆς ἐλληνικῆς ποίησης.

Παλαμᾶς, Ἐγγονόπουλος, Παπαντωνίου, Γκανᾶς, Βαγενᾶς, Μαλακάσης, Ἐφταλιώτης, Κοροπούλης, Γρυπάρης, Ἐλύτης, Σκαρίμπας, Σαχτούρης, Λόρδος Βύρων

Προλογίζει καί ἐπιμελεῖται
ο Ἡλίας Λάγιος

Jim Karras

Ένας Έλληνας μουσικός στο Αμέρικα

35

Osma hellinikon

Ξεκινάμε μια μεγάλη πορεία στους δρόμους του Ελληνισμού της διασποράς. Για να εντοπίσουμε και να καταγράψουμε τους αφανείς καλλιτέχνες, που, μακριά απ' το ελληνικό κέντρο, δημιουργούν και γράφουν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της ιστορίας του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού, απ' άκρη σ' άκρη της υφηλίου. Χωρίς δόξες, χωρίς αναγνωρίσεις, χωρίς συμπαράσταση, με εργατικότητα και επιμονή. Με κινητήρια δύναμη την αγάπη τους για την τέχνη που υπηρετούν και με συνδετικό κρίκο την κοινή καταγωγή και τις ρίζες σ' έναν εξαιρετικό πολιτισμό, αρχαίο και σύγχρονο.

Με αφορμή την έκδοση του "Καφέ αμάν Αμέρικα", η πρώτη στάση είναι στη Νέα Υόρκη, για μια διεξοδική και εξαιρετικά

κατατοπιστική συζήτηση (αποσπάσματα της οποίας δημοσιεύονται παρακάτω) με έναν διακεκριμένο Έλληνα μουσικό δεύτερης γενιάς, που παίζει ακορντεόν, έχει τρία παιδιά και πίνει κρασί μόνο στο χωριό του, στην Εύβοια!

Ο Δημήτρης Καρράς, γεννήθηκε στις ΗΠΑ, όπου σπούδασε και έχτισε την προσωπική του σταδιοδρομία πετραδάκι-πετραδάκι, ξεκινώντας απ' τη δεκαετία του '50.

Στην πολύ ενδιαφέρουσα διαδρομή της ζωής του, ανακάλυψε την ελληνική μουσική, έπαιξε, μελέτησε και σήμερα είναι ο πρωταγωνιστής της ομάδας που ηχογράφησε τα παλιά τραγούδια των Ελλήνων της Αμερικής.

Ευχόμαστε σύντομα να επισκεφτεί την Ελλάδα ως μουσικός.

πατέρας και παππούς Ο πατέρας μου ήτανε μουσικός, έπαιζε κλαρίνο, στην Εύβοια. Ήρθε το '34 στην Αμερική, παντρεύτηκε τη μητέρα μου στην Ελλάδα το '39 και γύρισαν μαζί το '40. Έτσι μεγάλωσα με τη μουσική. Εκείνη την εποχή, όπως έχουνε τα μουζούκια σήμερα, είχανε τα κλαρίνα. Υπήρχανε τρία-τέσσερα κλαρίνα, ένας Μαμάκος, ο Κατίνης κι ο πατέρας μου, ο Κώστας Καράς, που παίζανε με τις ελληνοαμερικάνικες ορχήστρες, gigs. Ο πατέρας μου πήγε στην Ελλάδα το '50-51 και πέρασε αρκετό διάστημα με τον Καρακώστα... Ο παππούς μου δούλευε σ' ένα ξενοδοχείο, στο Νιου Τζέρσεϊ και έβαλε τον πατέρα μου στη δουλειά, δεν του αρέσανε τα μαθήματα κι έμπλεξε στα εστιατόρια, αλλά η πρώτη του αγάπη ήτανε η μουσική. Δούλευε και στα δυο και μ' έπαιρνε μαζί.

οι μουσικοί Συνήθως οι ορχήστρες είχανε μπάσο, σαξόφωνο, ακορντεόν και κλαρίνο. Εκείνη την εποχή ήτανε πάρα πολλές οι δουλειές. Σ' ένα μήνα έκανες 28 και 30 μεροκάματα. Ήτανε πολλοί οι σύλλογοι, οι χοροί στα μεγάλα ξενοδοχεία, που έπρεπε να φορέσεις σμόκιν, το ΑΧΕΠΑ, οι γουναράδες, ο καθένας είχε τη δική του συνεστίαση, πολύ σοβαρό, κι έβλεπες ορχήστρες με 14-16 μουσικούς. Έπαιρνες 26 ή 30 δολάρια τη βραδιά, το '54-56. Τα κλαρίνα παίρνανε 5-10 δολάρια παραπάνω. Αλλά έπρεπε να ήσουν στο Union, που είχε 3.500 μέλη και δουλεύανε όλοι! Άμα δεν είχες την κάρτα σου, ερχότανε ο εκπρόσωπος και σταμάταγε και την ορχήστρα! Τα ξενοδοχεία είχανε τρεις και τέσσερις σάλες με μουσική και υπήρχανε παντού ελληνικά μαγαζιά. Το Σικάγο είχε δέκα μαγαζιά. Σιγά-σιγά λιγοστέψανε οι δουλειές, λιγοστέψανε και οι μουσικοί στο σωματείο. Τυχερά δεν υπήρχανε. Χαρτούρα δεν υπήρχε. Μόνο, με πολύ διακριτικό τρόπο, να σου βάλει κάποιος ένα εικοσάρικο στην τσέπη. Το να πετάνε μονά δολάρια γίνηκε με τα μαγαζιά.

το ξεκίνημα Άρχισα να δουλεύω, κατά τύχη, το '47. Ταξιδεύαμε για την Ελλάδα με το πλοίο "Νέα Ελλάς" και η ιταλική ορχήστρα δεν ήξερε καθόλου ελληνικά κομμάτια, παρ' όλο που υπήρχαν πολλοί Έλληνες επιβάτες. Ο πατέρας μου πήρε το κλαρίνο και μ' ανέβασε στα ντραμς για να κρατάω ένα ρυθμό. Αυτή ήταν η πρώτη μουσική εμπειρία μου. Και κάποιος με πλησίασε και μου έδωσε ένα δεκαδόλαρο! Πήγα και πήρα σοκολάτες, πράγμα που δεν άρεσε στον πατέρα μου.

Μου άρεσε να παίζω τύμπανα, αλλά δεν τα μελέτησα ποτέ σοβαρά. Αντιθέτως, με συνεπήρε το ακορντεόν. Άκουσα μερικούς ακορντεονίστες στα μέσα της δεκαετίας του '50 και με γοήτευσε η εκφραστική δυνατότητα του οργάνου.

στην Ελλάδα Γυρίσαμε στην Ελλάδα το 1947, γιατί η αδερφή μου ήταν άρρωστη

και οι γιατροί συνέστησαν στον πατέρα μου να την πάει στην Αριζόνα για το κλίμα, κι εκείνος την έφερε στην Ελλάδα. Μείναμε έξι μήνες. Ήτανε άρρωστος και ο παππούς μου. Υπήρχε τέτοια φτώχεια και πείνα, που δεν θα το ξεχάσω ποτέ.

Όταν ο πατέρας μου άρχισε να επισκευάζει το σπίτι μας στην Κύμη, το '65, μου έλεγε ότι όλα καλύτερεύουν, αλλά εγώ είχα πολύ κακές αναμνήσεις. Το 1981, που αποφάσισα να ταξιδέψω, είδα μια Ελλάδα διαφορετική. Συνάντησα θαυμάσια ξαδέρφια και θείες που ακόμα με βλέπουν σαν μικρό παιδί. Ένωσα πολύ κοντά τους και κατάλαβα ότι ο πατέρας μου είχε δίκιο. Είναι κρίμα που δεν το συνειδητοποίησα πιο νωρίς.

Από τότε, πήγα πολλές φορές στην Ελλάδα, για να δω τον πατέρα μου. Νιώθω πιο κοντά στους συγγενείς μου τώρα. Έχω την οικογένεια και τους φίλους μου εδώ, αλλά τίποτα δεν μου δίνει μεγαλύτερη ικανοποίηση απ' το να πηγαίνω στο σπίτι μας στην Κύμη, να καθόμαστε με τις ώρες χωρίς να κάνουμε τίποτα άλλο απ' το να μιλάμε, μ' ένα ποτήρι κρασί στο χέρι. Πριν από τέσσερα χρόνια πέθανε η γιαγιά μου, 96 χρονώ, τόσο ζωντανή, έως το τέλος, μου τραγουδούσε πάντα ένα τραγούδι. Στην Αμερική δεν πίνω, αλλά όταν πηγαίνω στο χωριό μου πίνω και το ευχαριστιέμαι. Ο θείος μου έχει καφενείο με πολύ ωραίο κρασί. Η μητέρα μου μένει έξι μήνες εκεί, κρατώντας ό,τι άρεσε στον πατέρα μου που τον χάσαμε το '86.

Ο πατέρας μου μιλούσε αγγλικά, gringlish, αλλά όταν θύμωνε όλα ήταν στα ελληνικά!

Οι Έλληνες δεν γνώριζαν τη γλώσσα κι όμως έγιναν πετυχημένοι επιχειρηματίες, κάτι που δεν το καταφέραν πολλοί γηγενείς.

Ελληνικά μάς μιλούσε η μητέρα κι ο παππούς που έμενε μαζί μας. Εντυπωσιακός άνθρωπος, ανεξάρτητα απ' το τι ώρα ήτανε, τι μέρα ήτανε, αν δούλευε ή όχι, κάθε πρωί τον έβλεπες με κοστούμι, γραβάτα και New York Times! Και είχε την υπομονή να μας τα εξηγεί όλα χωρίς να μας τα επιβάλλει.

Μετά δεν είχα την ευκαιρία να μιλάω ελληνικά κι αυτά που ξέρω τα 'μαθα απ' τους μουσικούς. Στην Ελλάδα ντρέπομαι να μιλάω, κατα κάποιο τρόπο αισθάνεσαι ότι προσβάλλεις τη γλώσσα και φοβάσαι μην πεις κάτι στραβά και παρεξηγηθείς. Συνήθως το αποφεύγω, για να μη φάμε και ξύλο! (γέλια)

η γειτονιά Μεγάλωσα στους 157 και 181 δρόμους, στο Μανχάταν κοντά στη λεωφόρο Μπρόντγουαι. Εκεί υπήρχε μια μεγάλη ελληνική κοινότητα, ο Άγιος Σπυρίδωνας. Η γειτονιά σιγά-σιγά υποβαθμίστηκε. Έπαιζα ξύλο δέκα φορές τη βδομάδα κι αυτό με δίδαξε να φροντίζω τον εαυτό μου. Οι καυγάδες μεταξύ μαύρων και Πορτορικανών παρέσυραν κι όποιον βρισκόταν εκεί γύρω. Η ζωή ήταν δύσκολη, γιατί δεν έβγαιναν εύκολα τα λεφτά και όλοι οι νέοι άνθρωποι ήταν

Φωτ.: Tim Boxer, N.Y.

Ο Jim Karras με τον Stanley Brilliant στο πιάνο και τον Bucky Calabrese στο μπάσο.

στην ίδια κατάσταση. Μόνο το καλοκαίρι στα Catskills (ορεινή παραθεριστική περιοχή στη βόρεια Νέα Υόρκη), περνούσες δυο μήνες στον ουρανό και μετά επέστρεφες στην πραγματικότητα. Μια μέρα, ο πατέρας μου αποφάσισε ότι δεν πάει άλλο με μένα και μετακομίσαμε στο Φορτ Λι, στο Νιου Τζέρσεϊ, για να πάω στο γυμνάσιο.

Ο πρώτος δάσκαλος

Εκεί βρήκα ίσως τον άνθρωπο που με επηρέασε περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον. Εκείνη την εποχή, ήταν της μόδας να φοράς μαύρο δερμάτινο σακάκι, μαύρες μπότες και να έχεις μακριά μαλλιά. Ο κ. Biviano μ' έκανε να καταλάβω ότι έπρεπε να περιμένω έως ότου θα είναι έτοιμος να με δεχτεί. Εγώ ήμουν πολύ ανυπόμονος και μπήκα στο γραφείο του. Έκλεισε την πόρτα και με ρώτησε αν είμαι διατεθειμένος να κάνω ό,τι μου πει. Απάντησα ναι, εφ' όσον θα μάθαινα να παίζω και τότε, παίρνοντας ένα ψαλίδι, άρχισε να μου κόβει τα μαλλιά! Προσπάθησα να αντισταθώ, αλλά παρ' όλο που ήταν πιο μικρόσωμος από μένα, μου έδωσε μία και μ' έστειλε στην άλλη άκρη του γραφείου. Τότε αποφάσισα ότι καλύτερα θα ήταν να τον ακούω.

Με βοήθησε πάρα πολύ με τρία και τέσσερα μαθή-

ματα τη βδομάδα, ενώ το σύνηθες ήταν ένα. Ήταν θαυμάσιος παίχτης. Ο Dominic Frontieri, θαυμάσιος συνθέτης, ο Nick Perido και όλοι οι καλοί ακορντεονίστες πέρασαν απ' τη διδασκαλία του. Όλοι Ιταλοί.

Πέρασα 7-8 χρόνια μαζί του, δίδαξα για λογαριασμό του και, όποτε έκλεινε δουλειές, έστελνε εμένα, με πρόβαλε πολύ.

Αργότερα, πήγα στο κολλέγιο Manhattan Music School και μετά στο Julliard όπου σπούδασα κυρίως ενορχήστρωση με τον Nikola Flagello, τον αδελφό τού Engio, του θαυμάσιου τενόρου της Μετροπόλιταν, που με βοήθησε πολύ. Πολλές φορές πήγαινα στο σπίτι του Nikola για κάποιο πρόβλημα ενορχήστρωσης κι όλα αυτά τα αντιμετώπισα ως εκπαιδευτής στη συνέχεια.

Μόνο η εμπειρία μπορεί να σε διδάξει μερικά πράγματα, ανεξάρτητα από το πόσο καλά παίζεις το όργανό σου.

Τελικά, αποφοίτησα στη σύνθεση και θεωρία, γιατί αν άκουγαν ότι παίζεις ακορντεόν, σου έκλειναν την πόρτα στη μούρη. Στο Τζούλιαρντ σπούδασα και διεύθυνση ορχήστρας. Μαθαίνεις τις αρχές και τις τεχνικές, αλλά η διεύθυνση είναι κάτι πολύ προσωπικό και ανακαλύπτεις τι πρέπει να κάνεις για να πάρεις

αυτά που χρειάζεσαι απ' τους ερμηνευτές, να βρεις ένα τρόπο να τους προσεγγίσεις, για να σου δώσουν ό,τι έχεις στο κεφάλι σου. Μερικές φορές αυτό γίνεται με τις πιο ανορθόδοξες μεθόδους, κάνεις δηλαδή ό,τι χρειάζεται για να μεταδώσεις τα συναισθήματά σου στην ορχήστρα, για να τα εκφράσουν μέσα απ' το παίξιμό τους. Πρέπει να έχεις τη μεγαλύτερη δυνατή γνώση των οργάνων. Γι' αυτό ο Δημήτρης Μητρόπουλος είναι ο μεγαλύτερος μαέστρος που έζησε ποτέ. Τον είδα να διευθύνει, αλλά δεν είχα το προνόμιο να τον γνωρίσω.

πρώτη δουλειά

Η πρώτη μου δουλειά ήταν στο American hotel, για ένα πάρτυ, το '57. Το ξενοδοχείο ήταν στον 52 δρόμο κι εγώ ήμουν πολύ νέος, αλλά οι γονείς μου ήταν τόσο εκστατικοί που θα πήγαινα στην πρώτη μου επαγγελματική δουλειά, που με πήγε ο πατέρας μου.

Ανέβηκα στο δωμάτιο και, μόλις μπήκα, ένιωσα ότι κάτι δεν πήγαινε καλά. Ήτανε μόνο άντρες και έπρεπε να συνοδεύσω με το ακορντεόν δυο στριπτιζέζ! Δεν είχα ιδέα τι έπρεπε να παίξω, αλλά ευτυχώς τα κορίτσια ήταν πολύ ευγενικά, βλέποντας ότι ήμουν πολύ νέος και μου είπαν να παίζω δυνατά κάθε φορά που θα σήκωναν τα πόδια. Η πρώτη εμπειρία, για να καταλάβω τη διαφορά ανάμεσα στη μουσική και στις μπίζνες της μουσικής!

Πέρασα τα επόμενα χρόνια διδάσκοντας για τον Biviano και το '60 κέρδισα το διεθνή διαγωνισμό με ακορντεονίστες από διάφορα μέρη του κόσμου, που είχαν διακριθεί σε τοπικούς διαγωνισμούς, γιατί το ακορντεόν ήταν πολύ δημοφιλές όργανο. Όλοι ζητούσαμε κάποια αναγνώριση κι αυτό έγινε αφορμή να διδαχτώ και μερικές τεχνικές που ίσως δεν θα με απασχολούσαν αλλιώς. Δούλευα στο Elmo hotel στη Βερμούδα και ταυτόχρονα μελετούσα για το ρεσιτάλ.

Μετά πήγα στο στρατό, όπου ήμουν περισσότερο διασκεδαστής παρά στρατιώτης. Ένα από τα καθήκοντά μου, το '63, ήταν να παίζω σε κόκταιηλ πάρτυ του Κέννεντι.

Μανώλης Χιώτης

Έπαιζα τα πάντα, από λάτιν έως Σοπέν, αλλά δεν μ' ενδιέφερε η ελληνική μουσική. Είχα ακούσει πολύ, αλλά όλες οι δουλειές ήταν αμερικάνικες. Το '61 ή το '62, ο George Stratos με ρώτησε αν ήθελα να παίξω σε κάτι ηχογραφήσεις με έναν μπουζουξή που ήταν τότε στη Νέα Υόρκη. Έτσι, για πρώτη φορά γνώρισα έναν μπουζουξή που έτυχε να είναι ο Μανώλης Χιώτης!

Έμενε σ' ένα πολυτελές διαμέρισμα στο Φορτ Λι. Εγώ μιλούσα πολύ λίγα ελληνικά κι εκείνος καθόλου αγγλικά. Είχε όμως πολλά τραγούδια, τα διάβασα και την επόμενη μέρα ηχογραφήσαμε στο στούντιο.

Αυτή η αρχή μού δημιούργησε το ενδιαφέρον για την ελληνική μουσική, γιατί με έκπληξη διαπίστωσα

ότι μπορούσαν να παράγουν αυτή την υπέροχη μουσική χωρίς να γνωρίζουν να γράφουν και να διαβάζουν μουσική! Ήξερε ακριβώς τι ήθελε, έστω κι αν έπρεπε κάποιος άλλος να του το γράψει στην παρτιτούρα. Καθόταν μ' έναν πιανίστα, όχι Έλληνα, και του εξηγούσε με ακρίβεια τι ήθελε.

Παίξαμε για ένα άλμπουμ με 40 ή 50 τραγούδια του Χιώτη, για την εταιρία Fiesta. Μετά από κάνα δυο χρόνια γράψαμε με τον Γούνναρη, εξαιρετικό τραγουδιστή και κιθαρίστα. Αυτός έφερε και το Τρίο Μπελκάντο, το πιο ακριβοπληρωμένο όνομα της εποχής. Εγώ ήμουν ακόμα στο στρατό, στο Λας Βέγκας, και με κάλεσαν να παίξω στο στούντιο. Αυτή είναι μάλλον η δεύτερη επαφή μου με την ελληνική μουσική. Το τρίο υπάρχει ακόμα. Ο John έπαιζε κιθάρα κι ο Mike, που έφυγε για την Αριζόνα, έπαιζε μπουζούκι. Δουλέψαμε πολύ μαζί και προσπαθούσε να παίξει όλα τα μέρη που παίζει το ακορντεόν. Με βοήθησε πολύ με τη γλώσσα, γιατί δεν μιλούσε αγγλικά και συνεννοούμασταν με νοήματα και με μουσική. Πολύ καλή εμπειρία.

Μερικές φορές έπαιζα με τη ορχήστρα του Gus Valli ή του Stratos, γιατί δεν υπήρχαν πολλές ελληνικές ορχήστρες τότε. Έτσι, όποιος οργάνωνε μια χοροεσπερίδα ή μια γιορτή, καλούσε συγκροτήματα απ' τη Νέα Υόρκη και κάναμε πολλά ταξίδια. Μια μέρα στο Χιούστον και την επομένη στο Σακραμέντο. Πολύ αεροπλάνο.

Έλληνες μουσικοί

Είχα μια πολύ καλή συνεργασία σε μαγαζιά με τον Valli, αρκετές συναυλίες στο Kennedy center. Νομίζω ότι έκανα ένα άλμπουμ με τον Φώτη Πολυμέρη. Δεν θυμάμαι ονόματα. Υπήρχαν πολλοί μουσικοί στα μαγαζιά. Ο George Stratos, Ελληνοαμερικάνος διευθυντής ορχήστρας, καλός μουσικός και καλός επιχειρηματίας. Ένας πολύ καλός μουσικός, και κύριος, ήταν ο Βασίλης Μανιουδάκης (νομίζω ότι ακόμα παίζει). Τον άκουσα ένα βράδυ σ' ένα μαγαζί, νομίζω "Μύκονος", να παίζει ακορντεόν ιδιαιτέρως καλά και είναι όμορφο να βλέπεις την αναβίωση του οργάνου όχι απλώς για συμπλήρωμα, αλλά με πρωταγωνιστικό ρόλο στην ορχήστρα.

Ξαρχάκος και Καζαντζίδης

Άρχισα να προσέχω την ελληνική μουσική μέ κάτι που είχε γράψει ο Ξαρχάκος, μου άρεσε το γράψιμό του και οι ενορχηστρώσεις του. Τον συνάντησα όταν ήταν στο Τζούλιαντ και έχω ηχογραφήσει μερικά κομμάτια του, νομίζω με το Τρίο Μπελκάντο.

Στα μέσα της δεκαετίας του '70, τα 'χασα ακούγοντας τον Στέλιο Καζαντζίδη. Αυτό που κάνει ο άνθρωπος με τη φωνή του είναι εξωπραγματικό. Δεν ξέρω κανέναν άλλο που να μπορεί να κάνει με τη φωνή του ό,τι κάνει αυτός, με τη δυνατότητα που έχει να μεταδίδει ένα τραγούδι και με την ποιότητα της φωνής του. Έχει τρομερό ενδιαφέρον, γιατί κινεί-

ται σε χώρους της μουσικής, σε τρόπους, που είναι διαφορετικοί και που επεκτείνεις τις δικές σου αρμονίες και μερικές απ' αυτές μαθαίνεις να τις καταλαβαίνεις καλύτερα απ' ό,τι κάτω από κανονικές συνθήκες. Όσο πιο πολύ τον ακούς τόσο περισσότερο το ερευνάς. Αυτή η επαφή με βοήθησε πολύ.

Μετά, μέσα στα χρόνια, πέφτεις σε πολλούς μουσικούς σε διάφορα μαγαζιά που τους ακούς και κάτι μαθαίνεις πάνω στους δρόμους που κινούνται. Θα ήθελα να έμενα για κάποιο διάστημα στην Ελλάδα, για να γνωρίσω μουσικούς και να ανταλλάξουμε ιδέες. Ξέρω ότι οι τεχνικές των ηχογραφήσεων έχουν βελτιωθεί πολύ μέσα στα τελευταία δέκα χρόνια και οι δυνατότητες των μουσικών είναι πολύ μεγάλες. Ο Νταλάρας, που τον είδαμε σε μια παράσταση στο Ατλάντικ Σίτυ, είναι λεπτολόγος σε όλα του. Με εντυπωσίασε η παράστασή του. Είμαι περήφανος γι' αυτό. Δεν τον συνάντησα ποτέ, αλλά θαυμάζω την ικανότητά του να παράγει ένα πραγματικά καλοσχεδιασμένο προϊόν.

Ακούγοντας την ελληνική μουσική των 35 τελευταίων χρόνων, βλέπεις ότι προοδευτικά έγινε πιο πολύπλοκη, πιο ενδιαφέρουσα, οι μουσικοί είναι πιο εγκεφαλικοί. Και τώρα ξέρουν πώς να ηχογραφούν. Πολλοί Έλληνες μουσικοί είναι ισάξιοι με τους καλύτερους μουσικούς του στούντιο που έχουμε εδώ, στο είδος τους. Και μερικά παιδιά που έχουν έρθει απ' την Ελλάδα, όπως ο Γλαύκος κι ο Τάσος, χωρίς να μιλάνε τη γλώσσα, μέσα σε λίγα χρόνια, μπήκανε στη τζαζ και βελτιώνουν τη μόρφωσή τους και νομίζω ότι οι νέοι μουσικοί της Ελλάδας έχουν πιο σφαιρική μόρφωση.

Ακούω καλούς ακορντεονίστες απ' την Ελλάδα, δεν ξέρω αν στις ηχογραφήσεις είναι πάντα ο ίδιος, πάντως παίζουν καλά.

Παραστάσεις Τότε, οι πελάτες των ξενοδοχείων ήταν απ' όλο τον κόσμο κι έπρεπε να παίζεις τα πάντα. Έτσι συνειδητοποίησα τι δεν ήξερα. Αν κάποιος δεν σου το δείξει αυτό, μπορεί να περάσεις

Με την Rita Demetre το 1973. (Φωτ.: Costa Hayden N.Y.)

μια ολόκληρη ζωή χωρίς να το αντιληφθείς. Από το 1966, δούλεψα στο Plaza του Μανχάταν, 3-4 χρόνια και κάθε τρεις βδομάδες παίζαμε για κάποιον άλλο καλλιτέχνη. Σέρτζιο Φράνκι, Μισέλ Λι, Τζον Ντάβιντσον, Φλόρενς Χέντερσον, Τόνι Μάρτιν, η πιανίστρια Χίλντεγκαρντ, τόσες διαφορετικές μουσικές με βοήθησαν να καλλιεργήσω τις ικανότητές μου, να σταθώ δίπλα σε τόσο διαφορετικές προσωπικότητες, να χτίσω την καριέρα μου.

Υπάρχει σημαντική διαφορά ανάμεσα στο να παίζεις απλώς και στο να δίνεις παράσταση. Στις παραστάσεις πρέπει να έχεις μια ευρύτερη αντίληψη των πραγμάτων. Για μένα, η παράσταση σ' ένα κλαμπ και σε μια όπερα είναι το πιο δύσκολο.

Σε μια ηχογράφηση, μπορείς το ίδιο πράγμα να το επαναλάβεις πολλές φορές, ενώ σε μια όπερα, ο μαέστρος κι ο μουσικός πρέπει να αντιλαμβάνονται τι συμβαίνει γύρω, τι πάει στραβά και να κάνουν ακαριαία τις αναγκαίες προσαρμογές.

Το ίδιο ισχύει για ένα σώου και μια παράσταση σ' ένα τζαζ κλαμπ ή ένα ελληνικό μαγαζί. Κι αν δεν έχεις το ρεπερτόριο, πρέπει να μπορείς να υποχρίνεσαι ότι το έχεις. Τις πιο πολλές φορές ελπίζεις ότι τα λάθη σου θα περάσουν απαρατήρητα.

Πάντοτε απορούσα με τους ανθρώπους που θεωρούσαν πιο δύσκολη υπόθεση τη δουλειά στο στούντιο. Στις ηχογραφήσεις, αν δεν πάει κάτι καλά με την πρώτη, θα πάει με τη δεύτερη. Δυστυχώς, στις ζωντανές παραστάσεις δεν έχεις αυτή την πολυτέλεια. Είναι μια κι έξω.

Δεν θα ξεχάσω, σ' ένα μαγαζί, ήμουν ακόμα 16 χρονώ, που οι μουσικοί μ' έσπρωξαν μπροστά στο μικρόφωνο, να παίζω, μπροστά σε 200 άτομα, ένα κομμάτι που δεν το ήξερα τότε, το "Stardust", κι όταν ρώτησα γιατί το κάνατε, μου είπαν, τα λάθη που κάνεις εκεί μπροστά δεν θα τα ξανακάνεις ποτέ σου. Για να μου αποδείξουν ότι ανά πάσα στιγμή μπορεί κάποιος να σου ζητήσει κάτι. Τραυματική εμπειρία, που όμως, σου δίνει την πείρα που χρειαζόσαι για να προχωρήσεις μπροστά.

Ρώσος δάσκαλος

Το 1967, εργάζομαι στο Persian club, ένα από τα πολλά clubs του Plaza. Αυτοί που σπούδασαν για καιρό ένα όργανο, ξέρουν ότι κάπου υπάρχει μια αδυναμία που μπορείς να την αγνοήσεις και να τη διατηρήσεις ή να προσπαθήσεις να την ξεπεράσεις. Εγώ ένιωθα ότι χρειαζόμουν βελτίωση. Το αριστερό χέρι στο ακορντεόν, οι περισσότεροι το χρησιμοποιούν μόνο για τη ρυθμική συνοδεία, αν και έχει τις δυνατότητες να παίξει ορχηστρικά μέρη. Αυτή είναι μια πολύ ειδική τεχνική, που ήξερα ότι υπάρχει, έχοντας δει μερικούς μουσικούς που έπαιζαν διαφορετικά με το αριστερό χέρι, αλλά δεν ήξερα τη μέθοδο.

Έτσι βρήκα ένα Ρώσο, τον Andrei Sobolski. Ζούσε στον East 6th street, στο ανατολικό Βίλατζ, ήταν μεγάλος, 85-90 χρονών και ήταν μόνος. Είχε χάσει τη γυναίκα του και δεν μιλούσε πολύ. Μ' άφησε να παίζω για δέκα περίπου λεπτά και μετά μου είπε ότι πρέπει να ξεχάσω τα περισσότερα απ' όσα ξέρω! Παρεξηγήθηκα και ρώτησα γιατί. Για να γίνεις καλύτερος και να παίζεις με τα δέκα δάχτυλα αντί για τα έξι, μου απάντησε. Μου είπε ότι ο τρόπος που μαθαίνουμε μας οδηγεί πιο γρήγορα στο να φτάσουμε να παίζουμε ένα τραγούδι και σ' ένα ικανοποιητικό επίπεδο, αλλά μετά δεν μπορείς να προχωρήσεις καθόλου, εξ αιτίας του τρόπου που έχεις μάθει να παίζεις. Και αυτό έχει σχέση με τις μπίζνες, γιατί, όσο πιο γρήγορα μάθεις να παίζεις τόσο πιο γρήγορα θα πάνε οι γονείς σου να σου αγοράσουν ένα όργανο. Ευτυχώς, αυτός δεν είχε αυτή την άποψη, αλλά δυστυχώς γι' αυτόν, δεν αναγνωρίστηκε ποτέ απ' τη βιομηχανία του ακορντεόν ως ένας σπουδαίος ακορντεονίστας.

Έμεινα δίπλα του δυόμισι χρόνια και πραγματικά κομμάτιασα την τεχνική μου και την ξαναμοντάρησα. Είχε πέντε μαθητές όλους κι όλους, έναν για κάθε μέρα και χωρίς ωράριο. Πήγαινες στις 9 το πρωί κι έφευγες όταν ολοκλήρωνε το σχέδιο που είχε, στις 3 το απόγευμα ή στις 7 το βράδυ! Εγώ πήγαινα κάθε Τρίτη, και πλήρωνα μόνο πέντε δολάρια! Ήταν εξαιρετικά αφοσιωμένος σ' αυτό που έκανε.

Κάποτε προσπαθούσα να πιάσω ένα σχήμα απ' την "Επαναστατική" του Σοπέν και δυσκολευόμουν. Μου είπε ότι με εμπόδιζε ένα κομμάτι δέρματος ανάμεσα στα δυο δάχτυλα. Εγώ πήγα και το αφαίρεσα χωρίς να μου το ζητήσει, γιατί μου είχε μπει στο μυαλό· πράγματι, δεν είχα πλέον πρόβλημα, αλλά δεν ξέρω αν θα το έκανα σήμερα.

με τον Μπέρνσταϊν

Κόπλαντ, το '60.

Δεν μπορώ να σου πω πόσο με είχε εντυπωσιάσει ο ενθουσιασμός του για την ελληνική μουσική και τη μουσική της Μέσης Ανατολής. Ήταν λάτρης των μουσικών και πολλές φορές τον συναντούσα στα μα-

γαζιά της 8ης λεωφόρου. Ξετρελαινόταν με το μπουζούκι, ξετρελαινόταν με τους κλαριτζήδες. Εντυπωσιαζόταν απ' τη δεξιοτεχνία των μουσικών κι απ' το γεγονός ότι έπαιζαν χωρίς διακοπή επί ώρες. Δεν κατουράνε ποτέ; με ρωτούσε.

Ήμουν πολύ τυχερός, να έχω ανθρώπους που έβρισκαν χρόνο να με βοηθήσουν κι αυτό δεν είχε σχέση με λεφτά, γιατί πραγματικά δεν είχα χρήματα για τέτοια μαθήματα. Οι νέοι σήμερα δεν έχουν πού να παίξουν, έχουν προβλήματα στις σπουδές και δεν έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν τις απαραίτητες εμπειρίες.

Στα διαλείμματα, είχαμε συζητήσεις με τον Μπέρνσταϊν και με ρώταγε γιατί θέλω να παίζω ακορντεόν κι όχι φαγκότο. Άκουγα με μεγάλη προσοχή τις παρατηρήσεις του και είχε έναν ιδιαίτερο τρόπο που έκανε την κριτική του, ήτανε πάρα πολύ προσεκτικός άνθρωπος. Προσπαθούσε να βγάλει το καλύτερο και γι' αυτό είχε έναν διαφορετικό τρόπο συμπεριφοράς και επικοινωνίας με τον καθένα ξεχωριστά. Με δίδαξε ότι πρέπει να δείχνεις στον καθένα διαφορετικού επιπέδου προσοχή και φροντίδα και με βοήθησε να μεταδίδω τις εμπειρίες μου στους άλλους. Δεν κουραζόταν ποτέ στην προσπάθειά του να περάσει μια άποψη, τη σημασία μιας συγκεκριμένης ερμηνείας σε ορισμένη μουσική. Με μάγευε ως μουσικός και εκπαιδευτής.

οι επιρροές

Η πρώτη ισχυρότερη επιρροή ήταν ο Joe Biviano. Επίσης, ένας θαυμάσιος ακορντεονίστας που παίζει ακόμα, ο Domenic Corteze, που τον ακούω συνέχεια, αληθινός κύριος και επαγγελματίας.

Και μια κυρία, η Rita Demetre, που είχε ένα γαλλικό κλαμπ στο Μανχάταν, όπου δούλεψα για 4-5 χρόνια. Πρέπει να έχεις ανοιχτούς ορίζοντες και να μη φοράς παρωπίδες. Το ότι είσαι μουσικός δεν σημαίνει ότι δεν χρειάζεται να ξέρεις κι άλλα πράγματα κι εκείνη με έκανε να δω πολλά πράγματα που φαίνονται ανόητα (πώς ντύνεσαι ανάλογα με την περίσταση κ.ά.), αλλά σε βοηθούν να επικοινωνήσεις. Με επηρέασε πάρα πολύ στο να κερδίζω χρόνο για να σκεφτώ, να βρίσκω ένα τρόπο, να κάνω ένα σχέδιο κι επίσης με δίδαξε να μην είμαι παρορμητικός.

Είχε ωραία ατμόσφαιρα στο μαγαζί της κι εκεί γνώρισα ανθρώπους απ' όλο τον κόσμο που έρχονταν γιατί τους άρεσε να χορεύουν ταγκό. Είναι κρίμα που σήμερα δεν υπάρχουν τέτοιοι χώροι, γιατί αυτή η έλλειψη περιορίζει τις εμπειρίες που έχει ανάγκη ο νέος μουσικός για να εξελιχθεί.

πιο κλασικές δουλειές

Μετά το '60, έπαιξα στο Κάρνεγκι χωλ, σε σώου του Μπρόντγου-αι, στο Ράδιο σίτυ, ηχοληψίες στη CBS, Plaza sound studios κ.τ.λ.. Δούλεψα επίσης με τη Φιλαρμονική της Νέας Υόρκης και με την Μετροπόλιταν όρχεστρα υπό την διεύθυνση του Carl Böhm. Εκεί μαθαίνεις περισσότερα

στις πρόβες απ' όσο στην ίδια την παράσταση. Έπαιξα στο "Βιολιστής στη στέγη", το '66 και στο "Άνια", στο "She loves me", στο "Καμπαρέ", έπαιξα με τον Υβ Μοντάν και κάποια στιγμή, το '76-77, έφυγα για την Καλιφόρνια, όπου έπαιξα σε ηχοληψίες. Συνεργάστηκα και με τον Τέλη Σαβάλας και με τον αδελφό του που είχε γράψει μουσικές. Ο Τέλης βοηθούσε πάρα πολύ τον Έλληνα μουσικό ή χορευτή, τον στήριζε, αισθανόταν και ήταν πολύ πιο Έλληνας από πολλούς στην Ελλάδα. Είχε μια εξαιρετη μητέρα και ήταν ηγέτης, σπουδαίος επαγγελματίας και χωρίς star complex, μάθαινες πολλά απ' αυτόν.

Δεν μου άρεσε στην Καλιφόρνια και γυρίζοντας απ' εκεί το '80-81, έπαιξα σε αμερικάνικα και ελληνικά μαγαζιά. Ανάμεσα στο '80-84, είχα θαυμάσιες εμπειρίες, είδα τόσα πολλά πράγματα, συνάντησα τόσους ανθρώπους, ταξίδεψα πάρα πολύ. Μένεις στα καλύτερα ξενοδοχεία στη Βερμούδα, παίζεις μουσική κάτω απ' τ' άστρα, ζεις μ' ένα τρόπο που δεν έχεις φανταστεί, γιατί μεγάλωσες σε μια οικογένεια που αγωνιζόταν να επιβιώσει, να έχει φαγητό πάνω στο τραπέζι. Μόνο στην Αμερική μπορεί να γίνει αυτό, χωρίς να θέλω να ωραιοποιήσω τα πράγματα, γιατί έπαιξα και σε θέατρα με τέσσερα άτομα σ' ένα δωμάτιο και ταξίδεψα με λεωφορείο που, επί 5-6 μήνες, γυρίζαμε παίζοντας αλλού κάθε βράδυ, σήμερα στο Σινσινάτι, αύριο στο Πίτσμπουργκ και μεθαύριο στο Κλήβελαντ... Σημαντικές εμπειρίες αν τις δεις σωστά.

το αχορντεόν

Γύρω στο '80, το ακορντεόν είχε περάσει κάπως σε δεύτερη μοίρα, γιατί οι ορχήστρες είχαν μικρύνει και ήθελαν πιο μεγάλους ήχους, έτσι μου ζητούσαν να αφήσω το ακορντεόν για το ηλεκτρικό όργανο, όπως έκαναν αρκετοί μουσικοί για να έχουν δουλειά. Δεν θα το έκανα ποτέ. Δεν θα σταματήσω ποτέ να παίζω ακορντεόν. Δεν θυμάμαι να έχω παίξει ποτέ για άλλο λόγο εκτός απ' την αγάπη μου για το όργανο. Πάω και στα μπάρμπεκιου πάρτυ για να παίζω.

Το '84 είχα ένα αυτοκινητιστικό ατύχημα που με σταμάτησε για 2-3 χρόνια. Στράφηκα και στις επενδύσεις, για να μπορέσω να διαλέγω τις δουλειές. Και για να αφήσω κάτι στα παιδιά μου, όπως συνηθίζουν οι Ευρωπαίοι που προσφέρουν στα παιδιά τους αυτά που οι ίδιοι στερήθηκαν.

Και ασχολήθηκα, τα τελευταία δέκα χρόνια, μεταγράφοντας μερικά πράγματα για το όργανο, κάνοντας διασκευές και μερικές πρωτότυπες εργασίες. Η τεχνολογία σήμερα αλλάζει συνεχώς τον ήχο, αλλά και τον τρόπο που σκέφτεσαι, αλλά δεν θα αντικαταστήσει ποτέ το μουσικό.

η ζωντανή επαφή

Στις παραστάσεις, το πιο σπουδαίο πράγμα για έναν καλλιτέχνη είναι να έχει όλα αυτά τα ανθρώπινα σώματα κοντά του κι αυτή η επαφή

είναι η ουσία και δεν θα αντικατασταθεί απ' την τεχνολογία. Τα ανθρώπινα συναισθήματα μεταξύ των μουσικών αποτελούν πολύ σημαντικό μέρος της δημιουργικότητας. Δες και στο "Αμάν Αμέρικα", ανεξάρτητα απ' το πώς γράφτηκε αυτή η μουσική, μαζεύεις μια ομάδα μουσικών και προσπαθείς, συζητάς και αναζητάς το διαφορετικό αίσθημα του κάθε μουσικού, κι έτσι καταφέρνεις να πετύχεις τους διαφορετικούς ήχους με τις διαφορετικές ιδέες και εμπειρίες.

Τελικό αποτέλεσμα είναι ότι οι άνθρωποι ενεργοποιήθηκαν ο ένας απ' τον άλλον και τίποτα δεν είναι πιο σημαντικό απ' το να παίζεις μαζί με άλλους μουσικούς.

Αν δεν αγαπάς το όργανό σου και δεν αισθάνεσαι ειλικρινά την αγάπη που αναπτύσσεται γύρω σου, γιατί υπάρχει ένα love affair σ' αυτές τις δουλειές, δεν μπορείς να δημιουργήσεις.

Μισώ τις φορές που πήγα στο στούντιο κι έπαιξα με ακουστικά το μέρος μου, μόνος μου, χωρίς να ξέρω ποιός είναι αυτός που παίζει το πιάνο. Είναι σπουδαίο παράδειγμα η ηχογράφηση της "Αμερικάνας", που ακούγαμε ο ένας τον άλλον να παίζει και προσαρμόζαμε το παίξιμό μας για να βγει το καλύτερο αποτέλεσμα.

Ξανά μαθητής

Έχω τρία ακορντεόν. Ανάλογα με το είδος της παράστασης διαλέγω με ποιο θα παίζω. Με το όργανό μου κάλυψα όλα τα πεδία της μουσικής, απ' το χειρότερο μαγαζί ως την καλύτερη δυνατή συμφωνική ορχήστρα. Ίσως θα ήθελα να συνεχίσω τις σπουδές μου, αλλά δεν φταίει η δουλειά γι' αυτό. Αυτοί που θέλουν να αφοσιωθούν πλήρως στο επάγγελμά τους, ειδικά στις τέχνες, πρέπει να το σκεφτούν πολύ σοβαρά για να κάνουν οικογένεια, αλλιώς δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια να προχωρήσεις τη σταδιοδρομία σου.

Σ' αυτό το στάδιο, αισθάνομαι ξανά σαν μαθητής, είναι μια πολυτέλεια αυτή, γιατί μελετώ όσο τότε που άρχισα να παίζω. Είμαι 52 και θα μου άρεσε να ασχοληθώ με τη διεύθυνση ορχήστρας, έχω την ενέργεια και έχω όσο χρόνο θέλω. Δεν χρειάζομαι πια άλλα υλικά πράγματα και ευχαριστιέμαι παίζοντας και γράφοντας.

Νιώθω πολύ νέος και πάντα θυμάμαι τον Arthur Rubinstein στον "Αυτοκράτορα", στα 90 του χρόνια ήταν νέος. Πρέπει να κρατήσεις τον εαυτό σου σε καλή φόρμα, παίρνοντας ό,τι κάνεις καλύτερα και βγάζοντας απ' αυτό όσα περισσότερα μπορείς.

Είμαι τυχερός σ' αυτό το σημείο της ζωής μου και ευγνώμων που μου δόθηκε η δυνατότητα να νιώσω τέτοια ικανοποίηση, διερευνώντας καινούργια πεδία στο όργανό μου και μεταδίδοντας σε νέους μουσικούς μερικές από τις εμπειρίες μου. Και γι' αυτούς είναι σημαντική η εμπειρία του στούντιο, που δεν θα την είχαν αλλιώς γιατί οι εταιρίες χρησιμοποιούν πεπειραμένους μουσικούς.

**καφέ
αμάν**

Αμέρικα...

Υπάρχει κάτι εγωιστικό σ' αυτό, να σε αναγνωρίζουνε και να μπορείς να μοιραστείς την εμπειρία σου με κάποιον άλλον. Έτσι ένωσα στην αρχή και με το "Καφέ Αμάν Αμέρικα". Πρέπει να φάξεις να δεις ποια είναι τα στοιχεία που αποτελούν το συγκρότημα. Γιατί οι μουσικοί έχουν ταμπεραμέντο και εκνευρίζονται εύκολα. Αλλά είδα ότι υπήρχε δίψα, ενθουσιασμός για καλύτερη απόδοση.

Αν φτιάξεις τις ενορχηστρώσεις στο σπίτι σου και πεις στους μουσικούς, έτσι θέλω να το παίξετε, τότε η ενορχήστρωση μπαίνει στο όνομά σου. Όταν όμως, ο Γλαύκος λέει να βάλουμε εδώ μια άρπα, ο Πητ προτείνει το μέρος του μπάσου κι ο Τάσος βάζει μια άλλη ιδέα, όταν τα προσθέσεις όλ' αυτά μαζί, τότε βλέπεις ότι όλοι έχουν συμβάλει στην ενορχήστρωση.

Συχνά, ο ενορχηστρωτής επιλέγει ένα ρυθμό και γράφει έναν οδηγό, αλλά η ποιότητα και το επίπεδο της μουσικής εξαρτάται απ' τη δυνατότητα των μουσικών να χρησιμοποιήσουν την πείρα τους για να αναπτύξουν την παρτιτούρα, κι ο ενορχηστρωτής ακούει όλες τις ιδέες και επιλέγει τελικά αυτό που θέλει.

Πολύ λίγοι γράφουν με ακρίβεια αυτό που θέλουν να τους παίξουν οι μουσικοί. Συχνά, οι μουσικοί που αυτοσχεδιάζουν πάνω σ' έναν βασικό οδηγό, δεν αναγνωρίζονται για τη φαντασία τους και τη συμβολή τους. Τους θεωρούν απλώς παίχτες και παίρνουν ως δεδομένο ότι έπαιξαν αυτό που τους έχει γράψει ο ενορχηστρωτής. Τις περισσότερες όμως φορές, αυτό που ορίζει την ποιότητα και κάνει τη μουσική ενδιαφέρουσα είναι η ικανότητα του παίχτη να χρησιμοποιήσει όλα τα χρόνια της πείρας του για να αναπτύξει μια μουσική γραμμένη στο χαρτί. Κι αυτή είναι τελικά η ενορχήστρωση.

Με το τραγούδι "Πιτζάμες" δεν είχα ιδέα τι θα κάνω μέχρι που ξύπνησα μια νύχτα, σηκώθηκα και έγραψα μερικά μέρη, που τα πήραμε την άλλη μέρα και με τους αυτοσχεδιασμούς των μουσικών το φτιάξαμε.

**... και η
Αμερικάνα**

Ένα καλό παράδειγμα είναι η "Αμερικάνα". Έβαλα τον εαυτό μου μέσα στο σώμα του τραγουδιού και ένιωσα ότι είμαι κομμάτι του. Μερικές φορές ακούω μια μουσική που νιώθω πιο κοντά της. Ίσως αυτό να έχει σχέση και με τις παλιές μέρες που άκουγα τον πατέρα μου να παίζει ταξίμια και τσάμικα σε πολλές παραλλαγές. Βέβαια, μερικές φορές είμαι δισταχτικός, γιατί δεν έχω όλη την απαραίτητη εμπειρία του παιξίματος της ελληνικής μουσικής.

Ευχαριστήθηκα πολύ με την "Αμερικάνα", προσπαθώντας να αναπτύξω το χρώμα ενός δυνατού στίχου με νόημα, χτύπησε μια χορδή μέσα μου, χωρίς να μπορώ να σου εξηγήσω γιατί. Οι Έλληνες ήταν πολύ συναισθηματικοί και σ' αυτό το τραγούδι

Αχ, γιατί γλυκό μου σουίτχαρτ
Αχ, να με πληγώνεις τόσο χάρντ...

(από το τραγούδι

"Γιατί γλυκό μου sweetheart"

του Α. Γιαμπουράνη, Νέα Υόρκη 1949)

CAFE AMAN AMERIKA

Απ' τους Έλληνες

με αγάπη

ένας πολύ καλός δίσκος

"Στο CAFE AMAN AMERIKA, σύγχρονοι Έλληνες της Αμερικής ανακαλύπτουν ξεχασμένα τραγούδια των προγόνων τους και τα ερμηνεύουν ξανά, δεκάδες χρόνια αργότερα." Γράφει, μεταξύ άλλων στο θαυμάσιο ένθετο του δίσκου, ο Μιχάλης Αδάμ που συνέλαβε την ιδέα και την υλοποίησε. Συγκέντρωσε τους μουσικούς, επαγγελματίες κι ερασιτέχνες, βρήκε Ελληνοαμερικάνους χρηματοδότες και οργάνωσε την παραγωγή και έκδοση του δίσκου.

Μια πολύ ωραία δουλειά, από κάθε άποψη, που φωτίζει τον Ελληνισμό της Αμερικής, που είναι δημιουργικός και ολοζώντανος, μακριά απ' το νέφος που περιβάλλει τα μάτια των αθηνοκεντρικών.

Με τη συμβολή του συλλέκτη Dino Pappas διαλέχτηκαν τα τραγούδια και ο καθηγητής Steve Demakopoulos επεξεργάστηκε το μικρό ελληνοαμερικάνικο γλωσσάριο (gringlish) που περιλαμβάνεται στο ένθετο, με αφορμή τη γλώσσα των ίδιων των τραγουδιών.

Τι θα κάνουμε βρε φίλοι

στην κατάστασιν αυτήν

που χαμένοι πάμε όλοι

εδώ στην Αμερικήν

Όπου φτώχεια έχει πέσει

και δε βρίσκομε δουλειά

και τα έξοδα δε βγαίνουν

και τραβούμε συμφορά

(από το τραγούδι "Με τις τσέπες αδειανές"

του Γ. Κατσαρού, Νέα Υόρκη 1934)

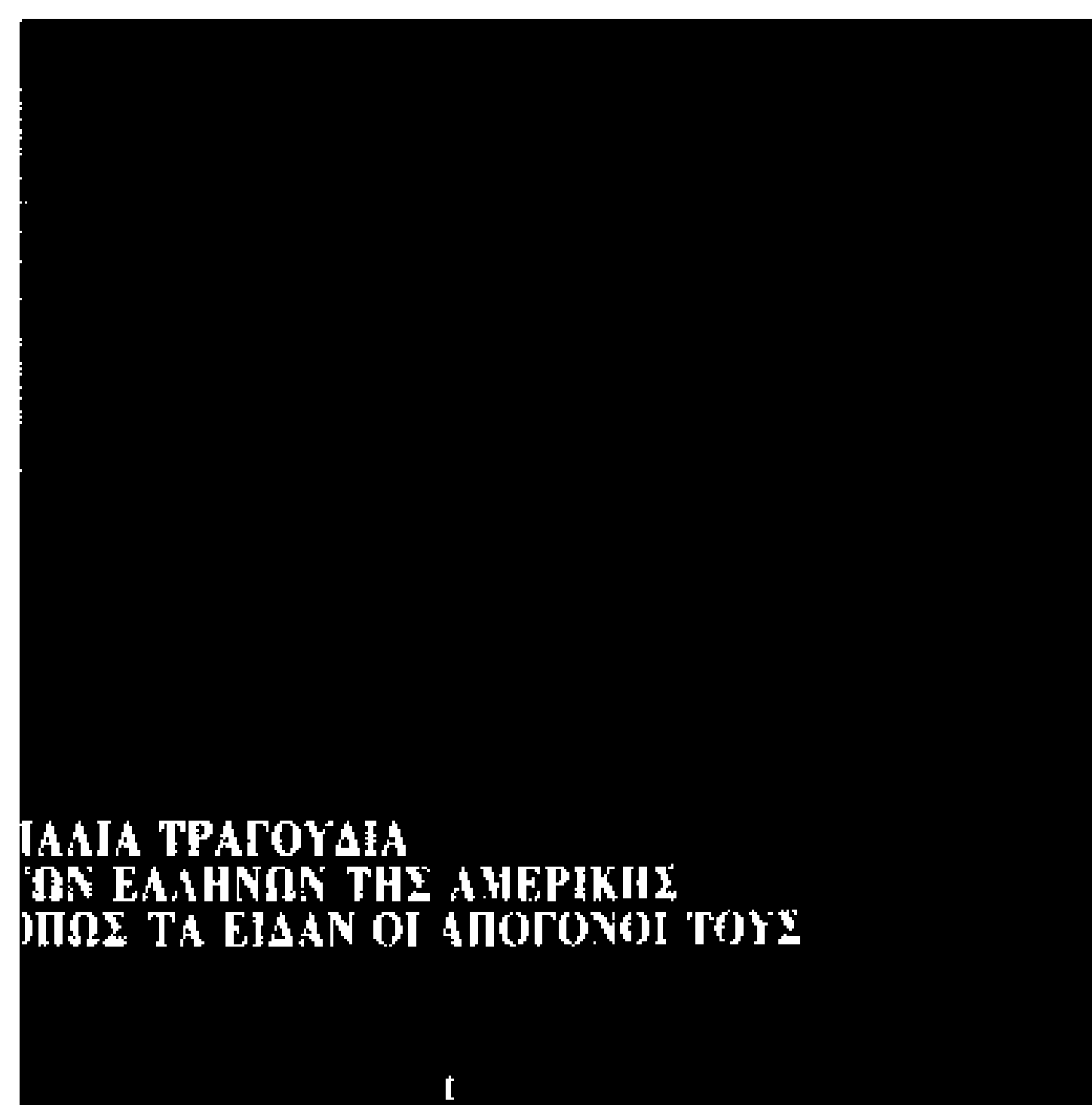

Το συγκρότημα CAFE AMAN AMERIKA

Στο “Καφέ αμάν Αμέρικα” που ηχογραφήθηκε εξ ολοκλήρου στη Νέα Υόρκη και στο Νιού Τζέρσεϊ, (παραγωγή MUSIC WORLD), έπαιξαν οι μουσικοί που αποτελούν το ομώνυμο συγκρότημα:

Γρηγόρης Μανινάκης (τραγούδι), Άννα Παϊδούση (τραγούδι), Βασίλης Καραμάλης (μπουζούκι κ.ά.), Pete Chivilly (μπάσο), Γαβριήλ Κόντος (λαούτο και κιθάρα), Τάσος Στυλιανού (κιθάρα), Λευτέρης Μπουρνιάς (κλαρίνο και σαξόφωνο), Γλαύκος Κοντεμενιώτης (πιάνο) και βεβαίως ο Jim Karras στο ακορντεόν.

Συμμετείχαν επίσης οι μουσικοί: Ara Dinkjan (ούτι) Λούης Κόντος (τραγούδι) Νίκος Σοφός (βιολί) George Palearas (ντραμς) Vanessa Ploumis (άρπα) Ron Petrides (κιθάρα), Seito Salifofski (κρουστά), Victor Radon (κρουστά), Ralph Olsen (κλαρίνο).

*Πήγα και στο Σαν Φραντσίσκο,
όλο μερακλήδες βρίσκω
Σακραμέντο και Βαλέο,
τι έχω πάθει δε στο λέω
Σακραμέντο και Λοντάι,
ο Θεός να σας φυλάει
Στο Σολέκι και στο Μπιούτι,
μου τη σκάσαν στο μπαρμπούτι
(απ' το τραγούδι “To west”, αγνώστου,
Σικάγο 1935)*

βρίσκω μεγαλύτερη συγκίνηση. Ελπίζω να κατάφερα να βγάλω την ουσία, να περιγράψω μια συγκεκριμένη συναισθηματική κατάσταση. Με απασχόλησε πάρα πολύ, πήγαινα στην πεθερά μου, για να μου εξηγήσει τους στίχους και στην κυριολεξία το χώνεψα πριν αρχίσω να το ενορχηστρώνω.

Λίγο πολύ ξέρω όλα τα όργανα. Βέβαια, το να το γράψεις είναι ένα πράγμα και η ικανότητα του ερμηνευτή να το ερμηνεύσει ένα άλλο. Χρειάζεσαι απ' τον ερμηνευτή να βάλει το χρώμα.

Μαζί με την αφοσίωση, χρειάζεται αντοχή για τόσες πρόβες. Όλοι βάλανε από κάτι. Εντάξει, μπορεί να δέθηκαν τα κομμάτια χάρη στην πείρα μου, αλλά οι ιδέες είναι συλλογικές. Κάτι απ' την Άννα, κάτι απ' τον Γρηγόρη ή τον Γαβριήλ, κάτι κρύες νύχτες με χιόνι, το αποτέλεσμα είναι αρκετά καλό και αξιοπρεπές, χάρη σ' όλους. Κάποια στιγμή γύρισα στον Βασίλη και του είπα, έχω χαθεί μ' αυτή την ελληνική μουσική μπροστά απ' το τσάρλεστον. Και το πήρε και το 'φτιαξε.

Ο Έλληνας Όταν παίζω σ' ένα μαγαζί, παρακολουθώ το κοινό. Ο Έλληνας θέλει να τραγουδάει μαζί

σου και να χορεύει. Βλέπω τα νέα παιδιά απ' το ελληνικό σχολείο, είναι τόσο πολύ μέσα στη μουσική και σου μεταδίδουν έναν ενθουσιασμό, παίρνεις ενέργεια και δημιουργείται έξαψη. Μια φορά, στην Ελλάδα, πήγαμε σ' ένα χορό. Επαιζαν τόσα διαφορετικά τραγούδια, διάφορες παραλλαγές, τραγουδούσαν ασταμάτητα, ακούραστοι.

Πολλοί Αμερικάνοι μουσικοί που παίζουν τζαζ, με ρωτούν πώς γίνεται αυτό. Μπορείς να τους πεις πώς δομείται η μουσική αλλά δεν μπορούν να αισθανθούν όπως νιώθεις εσύ, το αίσθημα δεν εξηγείται. Όπως με τους παίχτες του φλαμένκο, μπορούν να σου εξηγήσουν τα βασικά, αλλά ποτέ δεν θα νιώσεις όπως νιώθουν. Με διεγείρει και με ευχαριστεί όταν παίζω μ' ένα μπουζούκι και προσπαθώ να ταιριάζω μαζί του, πηγαίνοντας ως τα άκρα για να μάθω περάσματα. Όχι γιατί κάποιος με πληρώνει γι' αυτό, αλλά γιατί θέλω να συμπληρώσω όσο καλύτερα μπορώ.

Στη τζαζ το αίσθημα είναι διαφορετικό, το ίδιο και στην ισπανική μουσική.

Θα ήθελα σήμερα να ξανακάνω μερικά πράγματα που έπαιξα πριν από 30 χρόνια, γιατί είμαι πιο κοντά στην ελληνική μουσική. Καταλαβαίνω πιο πολλά πράγματα απ' την ερμηνεία, γι' αυτό που θέλουν να πουν, για το στίχο και για το τι και πώς ακούει το ακροατήριο.

Η πραγματοποίηση του "Καφέ αμάν Αμέρικα" μ' έφερε ακόμα πιο κοντά στον τρόπο που οι Έλληνες σκέπτονταν. Το τραγούδι του Χούβερ ("Με τις τσέπες αδειανές"), σε βάζει μέσα στα συναισθήματά τους, που βασιζόνται στο πώς έφτασαν να γράφουν αυτή τη μουσική και επίσης η επαφή με τους μουσικούς, το ότι μπορούσα να στραφώ στον Βασίλη ή τον

Λευτέρη, που δημιουργούσαν αυτό το κλίμα των στίχων με τα όργανά τους. Πέρασαμε πολλές ώρες μαζί εκτός ηχοληψιών, πράγμα που βοηθάει να έρθουμε πιο κοντά. Ένα τραγούδι, το "Σιγαρέτο", το θυμόμουν απ' τη μητέρα μου και μ' έφερνε πιο κοντά στην πατρίδα.

στο μέλλον Αυτή την εποχή δουλεύω πάνω σ' ένα κουαρτέτο εγχόρδων, ετοιμάζω κάτι για ακορντεόν και ορχή-

στρα και κάνω ενορχηστρώσεις για μια Ιταλίδα τραγουδίστρια, την Καρμέλο Πάινο.

Θα ήθελα η συνεργασία μας με το συγκρότημα να συνεχιστεί, γιατί αισθάνομαι πολύ κερδισμένος. Και ευχαριστώ όλους, που μου έδωσαν την ευκαιρία να επικοινωνήσω με τον ελληνικό λαό και τους Έλληνες μουσικούς.

Μαζευόμαστε, γράφουμε μουσικές, τις παίζουμε, είναι σαν εργαστήριο και ανταλλάσσουμε ιδέες και εξελισσόμαστε, σαν συγκρότημα και σαν άτομα. Γίνεσαι πιο δεξιότεχνης, προχωράς και σ' άλλα πράγματα. Για μένα, είναι πολύ σημαντική η συνεργασία με Έλληνες μουσικούς, νέους και σπουδαγμένους. Όχι για δουλειά, αλλά για προσωπική ευχαρίστηση. Δεν ξέρω πού θα μας οδηγήσει αυτό, αλλά στο μεταξύ φτιάχνουμε ρεπερτόριο, δημιουργούμε περισσότερη μουσική και σίγουρα κάτι τέτοιο δεν πάει χαμένο.

Δεν μπορώ να κάνω προβλέψεις, αλλά υπάρχουν κι άλλοι Ελληνοαμερικάνοι μουσικοί, ένας κιθαρίστας κι ένας σαξοφωνίστας που ζήτησαν ήδη να συμμετάσχουν στο συγκρότημα. Γίνεται κάτι σαν τάξη και μεγαλώνει.

Μοιραστήκαμε πολλά πράγματα και είδαμε το λόγο για τον οποίο οι άνθρωποι έρχονται κοντά. Ειδικά οι μουσικοί αποκτούν έτσι τη δυνατότητα να δουν ο ένας τον άλλο γυμνό. Σε μια παράσταση είσαι προσεκτικός, γιατί δεν σε πειράζει να ξέρουν τι ξέρεις, αλλά σε πειράζει να ξέρουν τι δεν ξέρεις. Όταν όμως δουλεύεις ώρες και ώρες, βλέπεις τον άλλον κάτω από όλες τις συνθήκες και μπορείς να του πεις, άσε τις σαχλαμάρες και έλα να το ψάξουμε αυτό που δεν ξέρεις. Έτσι, ανοίγεται ο ένας στον άλλον, γίνονται ερωτήσεις και η σχέση δυναμώνει. Έτσι δέθηκε και το συγκρότημα. Ακόμα και τώρα τηλεφωνούμε κάθε βράδυ για να ανταλλάξουμε απόψεις. Αυτά ενδιαφέρουν τους μουσικούς κι όχι το χρηματιστήριο.

Αμερικανίτσα μου σε αγαπώ
όπου κι αν υπάγω θα τ' ομολογώ
γιατί μόνο εσύ μου πήρες την καρδιά
και πού να βρω άλλη, μες την ξενιτιά
(απ' το τραγούδι "Η Αμερικάννα", αγνώστου, Νέα Υόρκη 1927).

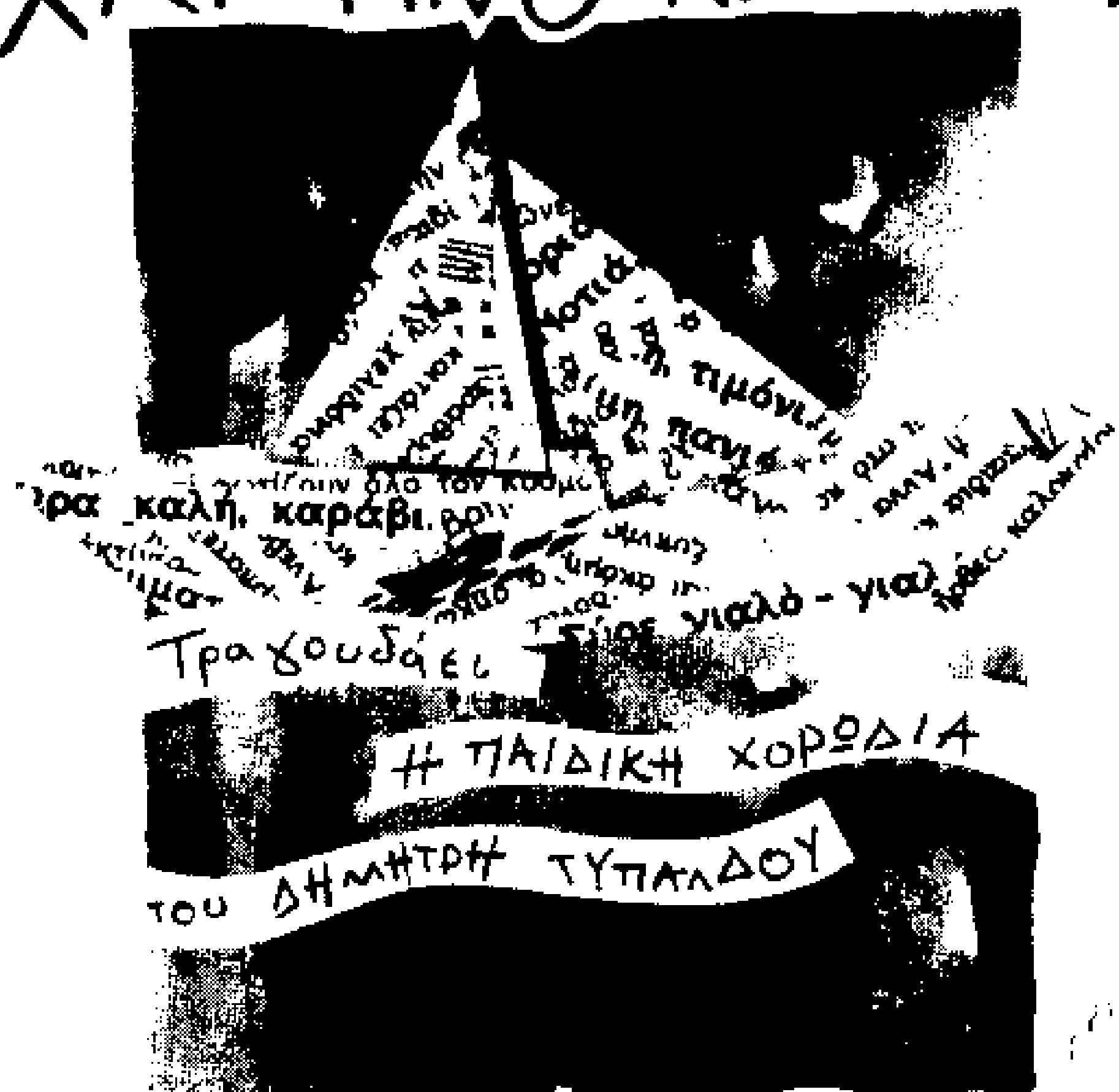
EROS Τίς έσους αγαπών το Ελληνικό Τραγούδι

ΜΑΝΩΛΗ ΓΑΛΙΑΤΣΟΥ "Της αγάπης το μαντήλι"

Τραγουδούν:
Γλυκερία
Ελένη Τσαλιγοπούλου
Νίκη Τσαϊρέλη

ΧΑΡΤΙΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

ΝΟΤΗ ΜΑΥΡΟΥΔΗ "Χάρτινο Καράβι"

Τραγουδάει:
"Η Παιδική Χορωδία του Δημήτρη Τυπάλδου"

Μουσική του ΝΟΤΗ ΜΑΥΡΟΥΔΗ

ΠΕΤΡΟΥ ΒΑΓΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΜΑΝΩΛΗ ΡΑΣΟΥΛΗ
"Βαλκανιζατέρ"

Τραγουδούν:
Ελένη Βιτάλη, Γλυκερία, Πέτρος Γαϊτάνος,
Πασχάλης Τερζής, Αγάθωνας Ιακωβίδης,
Λάμπρος Καρελάς, Θοδωρής Παπαδόπουλος,
Ανδρέας Καρακότας

Στίχοι:
Μανώλης Ρασούλης
Μουσική:
Πέτρος Βαγιοπούλος

Ελένη Βιτάλη
Πέτρος Γαϊτάνος
Γλυκερία
Αγάθωνας Ιακωβίδης
Ανδρέας Καρακότας
Λάμπρος Καρελάς
Θοδωρής Παπαδόπουλος
Μανώλης Ρασούλης
Πασχάλης Τερζής
Πέτρος Βαγιοπούλος

ΒΑΛΚΑΝΙΖΑΤΕΡ

ΝΕΑ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΣΤΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

PRODUCTION SOUND® E.E.

SOUND AND LIGHT EQUIPMENT

KOMNHNQN 39, AΘHNA 114 73
THA.: 6424459, 6452862 FAX: 6448737

Ελάτε στις Μάσκες!

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΕΞΑΝΤΩΝΑΚΗΣ
ΜΑΡΙΝΑ ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ
ΤΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΪΝΗΣ
ΕΛΕΝΑ ΒΑΛΑΝΗ
ΜΑΡΙΑ ΑΓΑΠΗ ΠΟΡΤΙ

ΣΤΗΝ ΟΜΟΡΦΗ ΝΥΧΤΑ

Αγίας Γλυκερίας 44 & Στεφανοπούλου 1 - Γαλάτσι - Τηλ: 2929 939/40/41

Γραφτείτε συνδρομητές για 12 τεύχη

ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ (ΔΡΧ. 16.000)

ΗΠΑ (\$85) ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ (\$ ΑΥΣΤΡ.115) ΕΥΡΩΠΗ (DM120, FR420, £55, \$80)

ΙΣΡΑΗΛ (US \$75) ΑΛΒΑΝΙΑ (US \$12) ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ Π.Σ.Ε.(Κ.Α.Κ) (US \$12)

ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ (US \$85)

Όνομα .....

Διεύθυνση .....

Χώρα.....

Τηλέφωνο ..... Fax: .....

Εμβάσματα: Σ. Ελληνιάδης • Σόλωνος 85, Αθήνα 106 79 • Τηλ.: 3629569

ΝΤΕΦΙ

**Μ Ε Ρ Ε Σ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ
1922 - 1992**

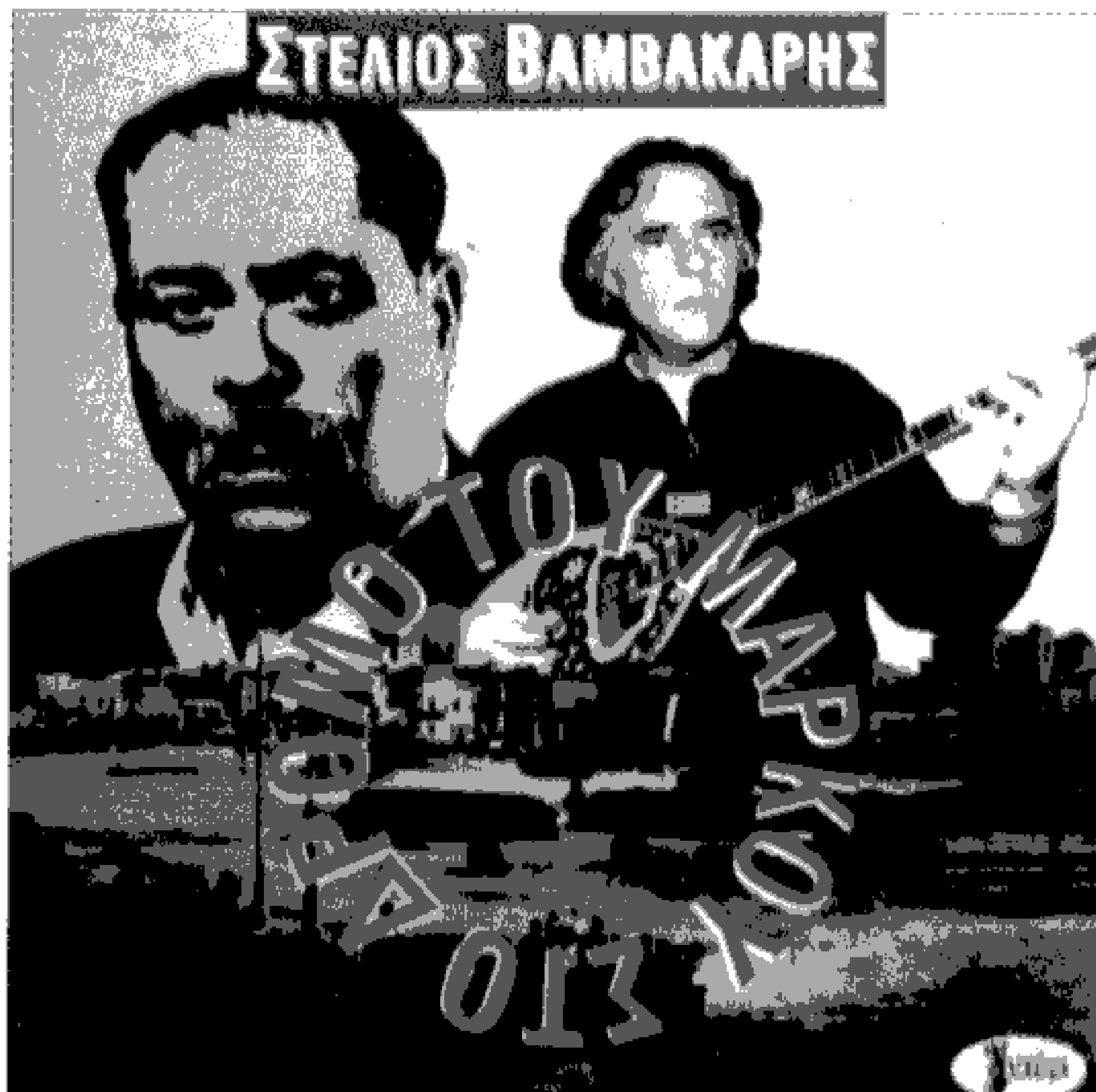
ΣΥΜΕΤΕΛΕΣΤΕ ΕΝ ΤΗ
 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΓΑΠΗ
 ΚΑΡΑΛΗΤΕΡΟΝ ΕΙΝΕ
 ΚΑΓΙΑΣΤΟΥ ΛΑΧΗ
 ΚΑΛΟΦΟΡΟΥΣ ΕΥΡΟΣ
 ΚΑΛΟΦΟΡΟΥΣ ΛΟΥΤΑΝΟΣ
 ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
 ΚΟΥΠΕΡΙΝΗ-ΤΖΟΝΑΚΗ ΚΛΕΟΝΙΚΗ
 ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ
 ΚΑΗΡΟΝΟΜΟΥ-ΣΙΔΕΡΗ ΚΟΥΛΑ
 ΚΟΥΚΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
 ΚΟΥΛΑΞΙΖΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ
 ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝΤΡΗ
 ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ
 ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΧΗΣ
 ΛΕΜΠΕΣΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
 ΛΗΔΑ
 ΜΑΚΡΗΣ ΗΛΙΑΣ
 ΜΑΡΙΩ
 ΜΠΙΝΙΑΡΗΣ ΤΑΚΗΣ
 ΜΠΙΘΙΚΩΤΣΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ
 ΜΠΛΑΝΣ ΜΠΕΜΠΑ
 ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
 ΝΟΡΜΑ ΡΙΑ
 ΞΕΝΑΚΗ ΠΕΝΥ
 ΞΙΝΤΑΡΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
 ΞΥΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ
 ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ
 ΠΑΝΤΕΛΕΩΝ-ΓΕΩΡΓΑΝΤΖΗ ΒΑΣΩ
 ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
 ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
 ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ
 ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΝΙΚΟΣ
 ΠΕΡΠΙΝΙΑΔΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ
 ΠΟΡΤΟΚΑΛΟΓΛΟΥ ΝΙΚΟΣ
 ΣΑΡΡΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
 ΣΙΚΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
 ΣΜΟΚΟΒΙΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
 ΣΟΥΚΑΣ ΤΑΚΗΣ
 ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ
 ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
 ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΔΩΝ
 ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ
 ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΠΟΝΤΙΩΝ ΑΡΓΟΝΑΥΤΑΙ-ΚΟΜ
 ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΣΕΧΝΑΖ
 ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΣΚΥΡΙΑΝΩΝ
 ΤΑΜΠΟΥΡΗΣ ΠΕΤΡΟΣ
 ΤΑΝΑΓΡΗ ΜΕΛΙΝΑ
 ΤΣΑΛΙΓΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ
 ΤΣΑΟΥΣΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
 ΟΝΔΡΟΝΑΚΟΣ (ΚΙΟΥΠΡΟΥΛΗΣ ΝΑΚΟ
 ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ
 ΨΑΡΙΑΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
 Κ.ά..

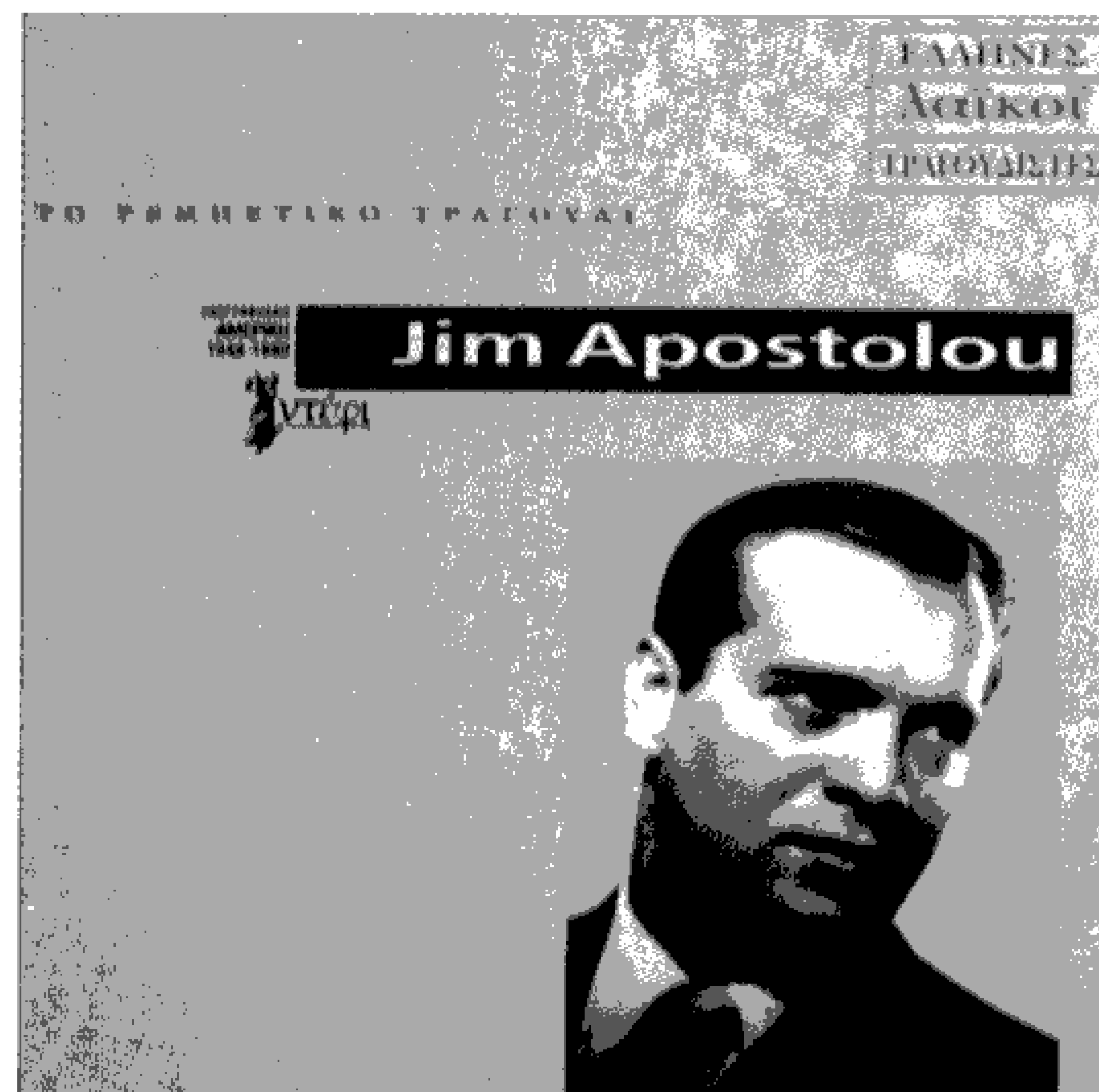
ΤΟ

παρουσιάζει

ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ
Στο δρόμο του Μάρκου

JIM APOSTOΛΟΥ
Πηχογραφήσεις στην Αμερική

ΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Αρχόντισσα του λιμανιού

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΑΔΑΚΗ
Κρυστάλλινες νύχτες

τέσσερις ελληνικές όψεις

Από τα καλά καταστήματα δίσκων
και το Ντέφι (τηλ.: 3629.569, φαξ:3641.334)